

Druskininkų savivaldybės ir Gardino regiono socialinių paslaugų plėtros strategija 2020-2025 metams

Pagal 2020-03-05 sutartį 26-162

Vilnius

Finansuojama
Europos Sąjungos

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Turinys

1. Esamos situacijos analizė	3
1.1. Bendra situacijos apžvalga	3
1.1.1. Konteksto samprata	3
1.1.2. Lietuvos socialinė situacija	5
1.1.3. Baltarusijos socialinė situacija	12
1.2. Esama socialinių paslaugų teikimo struktūra ir situacija.....	16
1.2.1. Esama socialinių paslaugų situacija Druskininkų savivaldybėje	16
1.2.2. Esama socialinių paslaugų situacija Gardino srityje	24
2. Druskininkų savivaldybės teikiamų socialinių paslaugų kokybės tyrimas	30
2.1. Metodologija.....	30
2.2. Tyrimo rezultatai	32
3. Socialinių paslaugų plėtros ir kokybės gerinimo galimybės Druskininkuose ir Gardine	41
3.1. Socialinių paslaugų plėtros ir kokybės gerinimo galimybės Druskininkų savivaldybėje	41
3.2. Socialinių paslaugų plėtros ir kokybės gerinimo galimybės Gardino regione ..	44
4. Bendradarbiavimo tarp Druskininkų savivaldybės ir Gardino regiono galimybės socialinių paslaugų teikimo srityje	46
4.1. Bendradarbiavimas teikiant socialines paslaugas	46
4.2. Bendradarbiavimas specialistų tobulinimosi srityje	46
4.3. Bendradarbiavimas rengiant naujus projektus	46
Priedai	50

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

1. Esamos situacijos analizė

1.1. Bendra situacijos apžvalga

1.1.1. Konteksto samprata

Socialinės paslaugos - tai paslaugos, kuriomis suteikiama pagalba asmeniui ir šeimai, kurie dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturi, ar yra praradę gebėjimus ar galimybes savarankiškai pasirūpinti asmeniniu, šeimos ir savo visuomeniniu gyvenimu.

Socialinių paslaugų tikslas - sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį. Socialinės paslaugos teikiamos siekiant užkirsti kelią asmens, šeimos, bendruomenės socialinėms problemoms kilti, taip pat visuomenės saugumui užtikrinti.

Socialinių paslaugų gavėjai, pagal socialinių paslaugų katalogą, yra:

- socialinę riziką patiriantys vaikai ir jų šeimos,
- vaikai su negalia ir jų šeimos,
- likę be tėvų globos vaikai,
- suaugę asmenys su negalia ir jų šeimos,
- senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos,
- socialinę riziką patiriantys suaugę asmenys ir jų šeimos, socialinę riziką patiriančios šeimos,
- vaikus globojančios šeimos,
- mažiau galimybių turintis jaunimas,
- krizinėje situacijoje (skyrybos, darbo praradimas, artimojo netektis ir kt.) esančios šeimos ir jų nariai, kiti asmenys ir šeimos

Socialinių paslaugų įstaiga - socialines paslaugas teikiantis Lietuvos Respublikoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigęs juridinis asmuo ar kita organizacija, jų padalinys, atitinkantis šiame įstatyme nustatytus reikalavimus.

Socialinės paslaugos gali būti 2 rūšių: bendrosios ir specialiosios.

Bendrosios socialinės paslaugos:

- Bendrosios socialinės paslaugos teikiamos asmeniui (šeimai), kurio gebėjimai savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

visuomenės gyvenime gali būti ugdomi ar kompensuojami atskiromis, be nuolatinės specialistų pagalbos teikiamomis paslaugomis. Bendrosioms socialinėms paslaugoms priskiriamos:

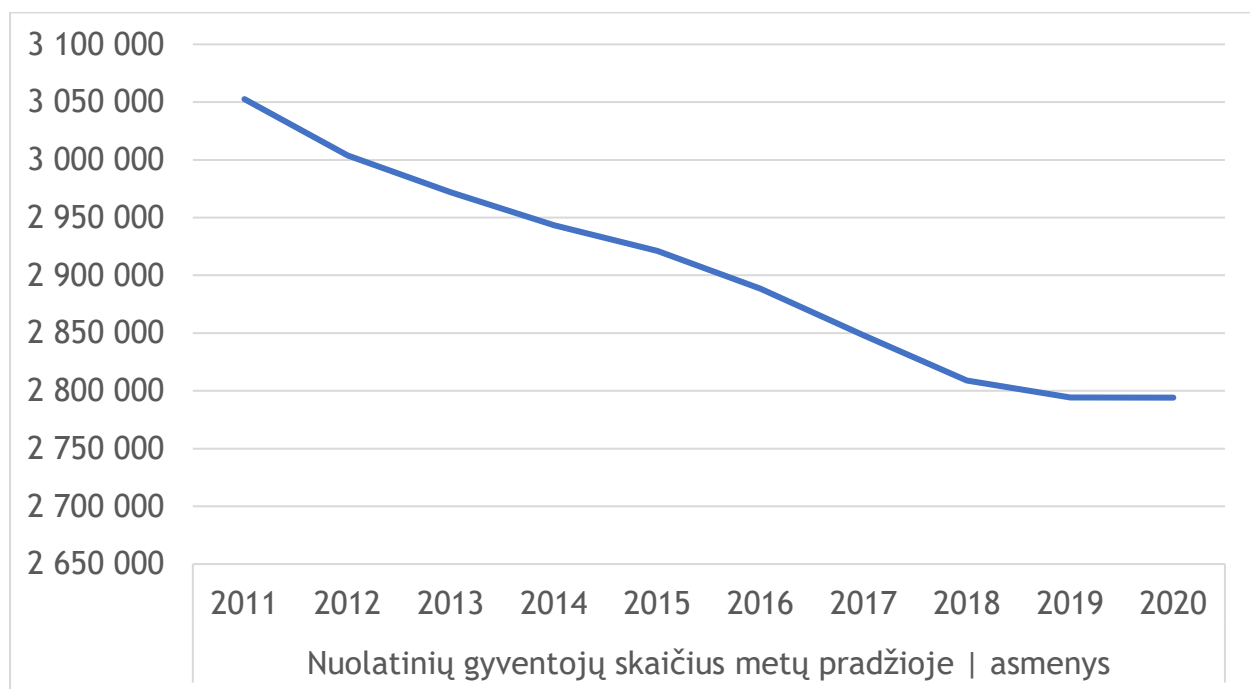
- informavimo;
 - konsultavimo;
 - tarpininkavimo ir atstovavimo;
 - sociokultūrinės paslaugos;
 - transporto organizavimo;
 - maitinimo organizavimo;
 - aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne bei kitos paslaugos.
 - asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo;
 - atvirojo darbo su jaunimu;
 - mobiliojo darbo su jaunimu;
 - darbas su jaunimu gatvėje;
 - kitos bendrosios socialinės paslaugos.
- Specialiosios socialinės paslaugos. Specialiosios socialinės paslaugos teikiamos asmeniui (šeimai), kurio gebėjimams savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimomis) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime ugdyti ar kompensuoti bendrųjų socialinių paslaugų nepakanka. Specialiosioms paslaugoms priskiriama:
 - socialinė priežiūra - visuma paslaugų, kuriomis asmeniui (šeimai) teikiama kompleksinė pagalba, kuriai nereikia nuolatinės specialistų priežiūros. Socialinei priežiūrai priskiriamos:
 - pagalbos į namus,
 - socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo;
 - apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose;
 - laikino apnakvindinimo bei kitos paslaugos;
 - intensyvi krizių įveikimo pagalba;
 - psichosocialinė pagalba;
 - apgyvendinimas nakvynės namuose;
 - apgyvendinimas krizių centruose;
 - pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, tėvams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti;
 - apgyvendinimas apsaugotame būste;
 - vaikų dienos socialinė priežiūra;
 - socialinė globa - visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė pagalba, kuriai reikia nuolatinės specialistų priežiūros. Socialinė globa pagal trukmę skirstoma į dienos, trumpalaikę ir ilgalaikę.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

1.1.2. Lietuvos socialinė situacija

Kadangi Strategija geografinė prasme yra nukreipta į Druskininkų savivaldybės ir Gardino regiono socialinių paslaugų kontekstą, šiame skyriuje pateikiama bendra Lietuvos socialinių veiksnių analizė socialinių paslaugų kontekste, o kituose skyriuose dėmesys skiriamas aukščiau įvardintose teritorijose vystomų socialinių paslaugų analizei.

Remiantis Lietuvos statistikos departamento (toliau - LR Stat Gov) duomenimis Lietuvoje pastebimas ženklus gyventojų skaičiaus mažėjimas, kurį lemia aukštas migracijos, mirtingumo bei žemas gimstamumo lygiai. Tokio tipo tendencijos lemia ne tik spartų gyventojų skaičiaus mažėjimą, tačiau ir spartų visuomenės esančios Lietuvoje senėjimą. Papildomai pažymėtina, kad pastaraisiais metais nuolatinių gyventojų skaičiaus dinamika stabilizavosi, todėl ilgalaikėje (daugiau nei 5 metų) perspektyvoje tai yra teigiamas rodiklis. Vis dėlto, kadangi Strategijos laikotarpis yra 5 metai, o artimiausių metų migracijos rodiklius gali pakoreguoti ir šiuo metu siaučianti pandemija, sukeldama nemenką nežinomybės jausmą, čia ir toliau dokumente rekomendacijos ir išvalgos bus pateikiamos vertinant labiau realistiniu ir pesimistiniu nei optimistiniu scenarijumi.

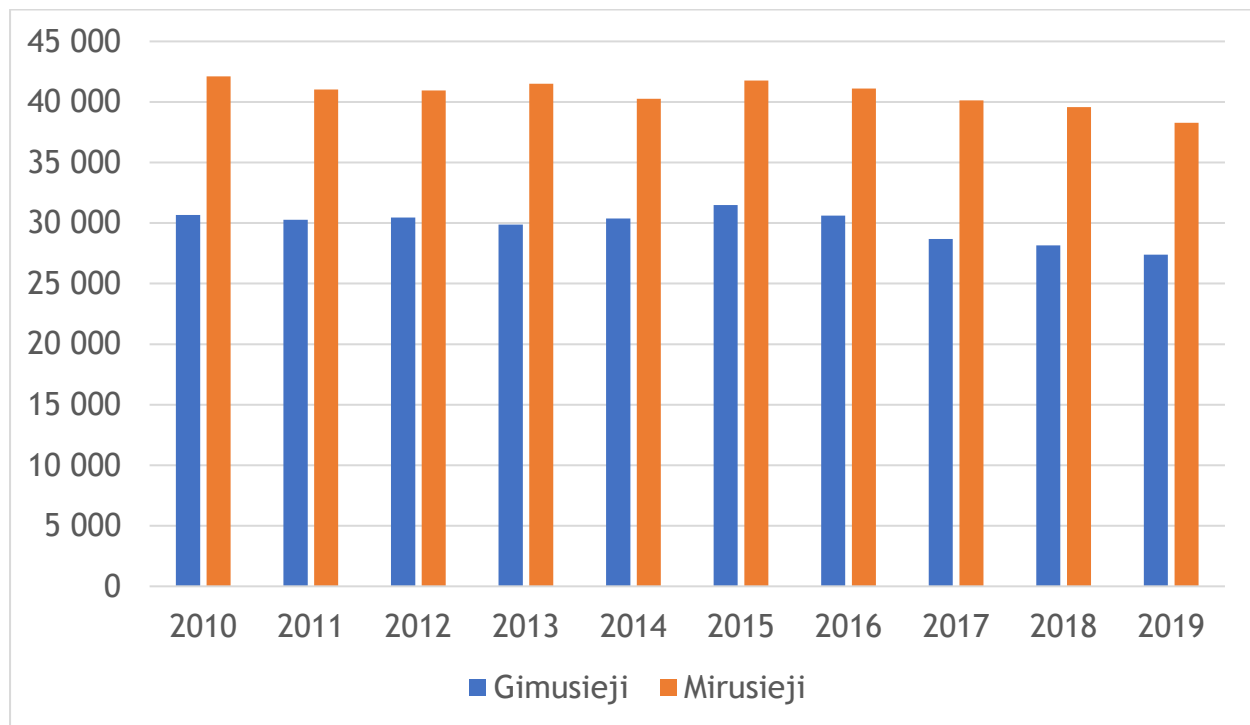

Pav. 1-1 Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje Lietuvoje, 2011-2020, asmenys

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Gyventojų skaičiaus kaitą lemia ne tik migracija, kuri yra mažiau aktuali teikiamų paslaugų kontekste, tačiau ir gyventojų mirštamumas bei gimstamumas, kas parodo tikrąsias tikslinių grupių tendencijas.

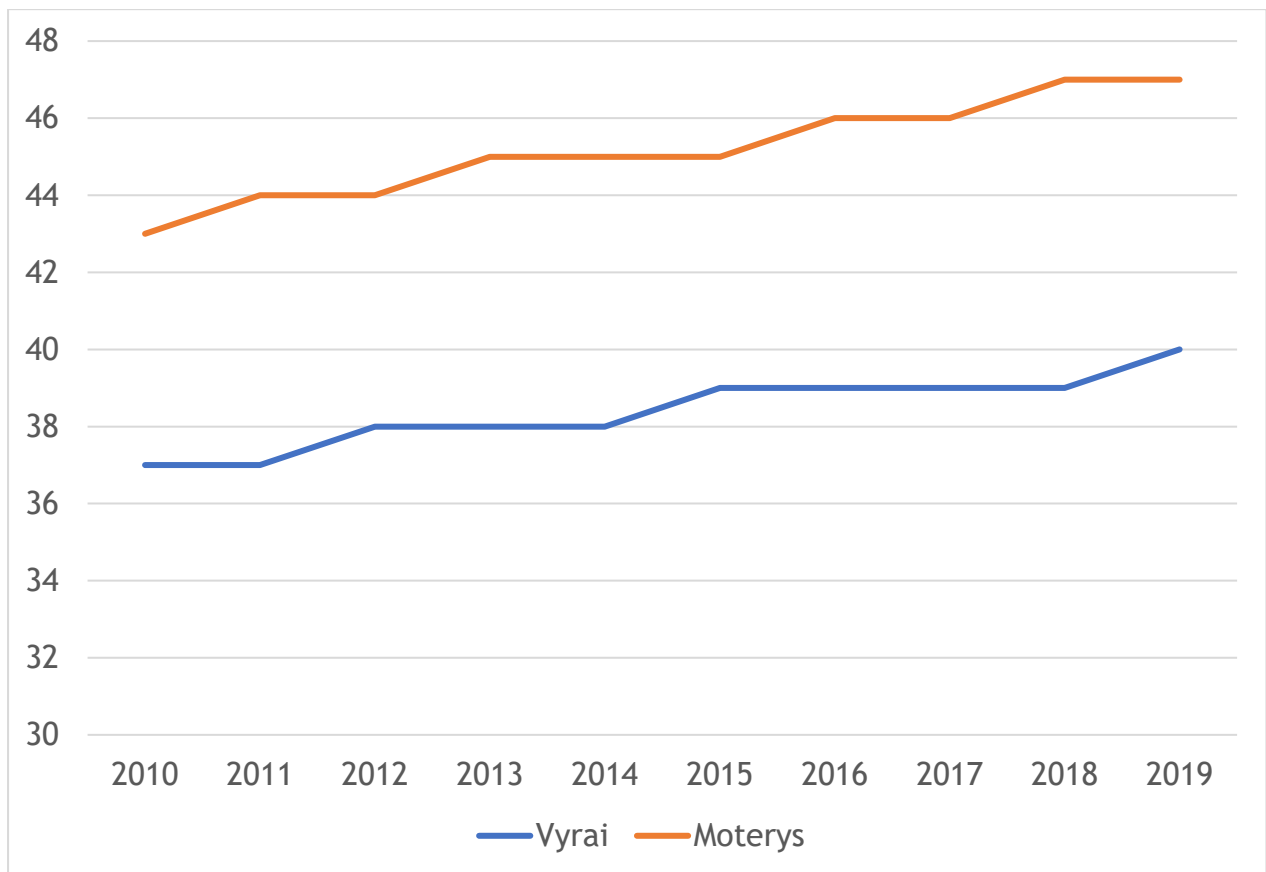
Pav. 1-2 Gimusių ir mirusių gyventojų skaičius Lietuvoje, 2010-2019, asmenys

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

Vertinant LR Stat Gov duomenis, galima daryti prielaidą, jog socialinių paslaugų tikslinių grupių (jauno amžiaus bei vyresniojo amžiaus asmenų) apimtys pasiskirsto netolygiai - Lietuvoje kasmet miršta daugiau žmonių nei gimsta. Tai patvirtina gyventojų senėjimo problemą.

Lietuvos Respublikos gyventojų amžiaus medianos įvertis auga, rodantis augantį gyventojų senėjimą, kuris ypač pastebimas tarp Lietuvoje gyvenančių moterų (žr. paveikslą žemiau). Tokios tendencijos lemia ne tik bendrą amžiaus augimą, tačiau ir augančią sergamumą, spec. poreikių dinamiką, socialinių bei sveikatos priežiūros paslaugų paklausos augimą.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

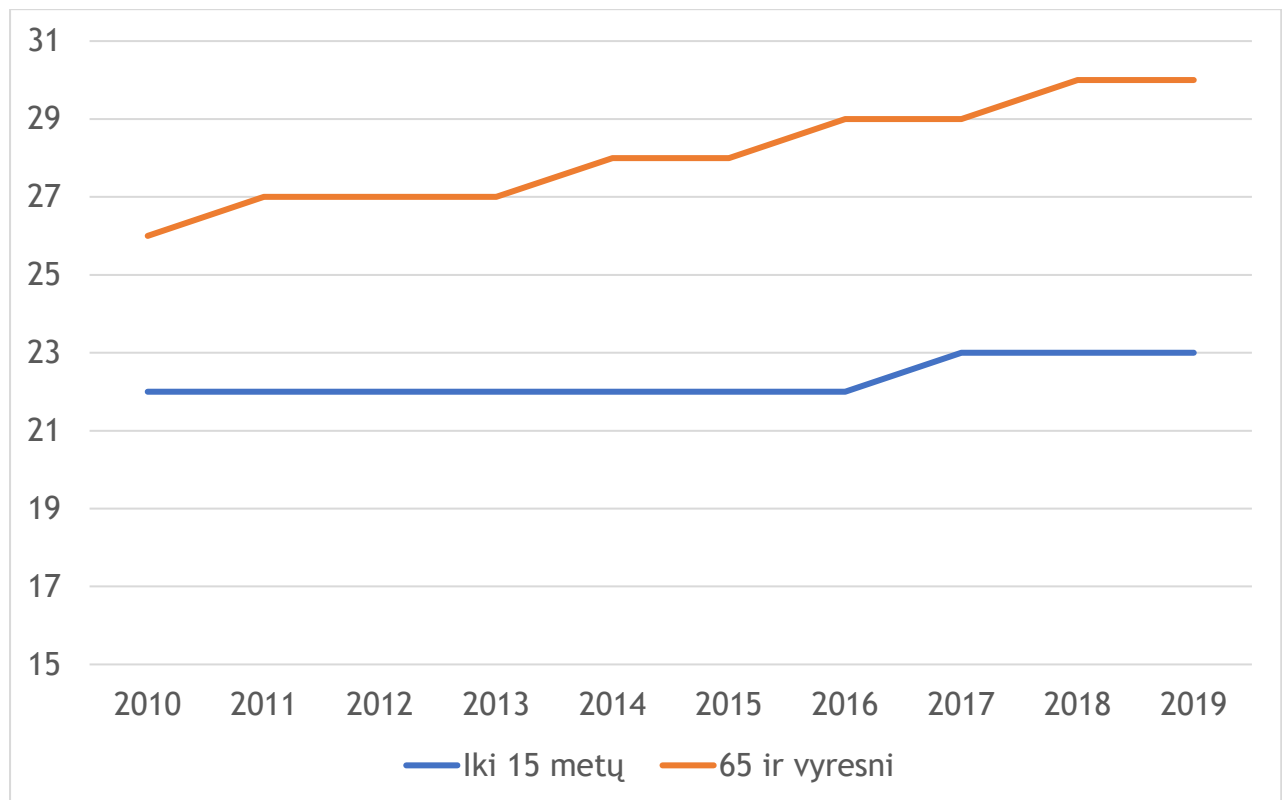
Pav. 1-3 Medianinis gyventojų amžius Lietuvoje, 2010-2019, metai

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

Vertinant tikslinės grupės apimtį, buvo pasiremta ne tik preliminariais tikslinių grupių poreikiais, tačiau ir konkrečiais duomenimis įvertinančiais tikslinių grupių pokyčių tendencijas, kurias lemia anksčiau minėtos priežastys. Tai atspindi toliau pateikiamame paveiksle atvaizduota išlaikomo amžiaus žmonių koeficiento¹ dinamika - jeigu iki 15 metų žmonių kiekis, tenkantis šimtui 15-64 metų amžiaus gyventojų beveik nesikeitė per pastaruosius 10 metų, tai 65 ir vyresnių žmonių dalis spėjamai augo.

¹ Išlaikomo amžiaus vaikų koeficientas - vaikų iki 15 metų amžiaus skaičius, tenkantis šimtui 15-64 metų amžiaus gyventojų. Išlaikomo amžiaus pagyvenusių žmonių koeficientas - pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui 15-64 metų amžiaus gyventojų.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

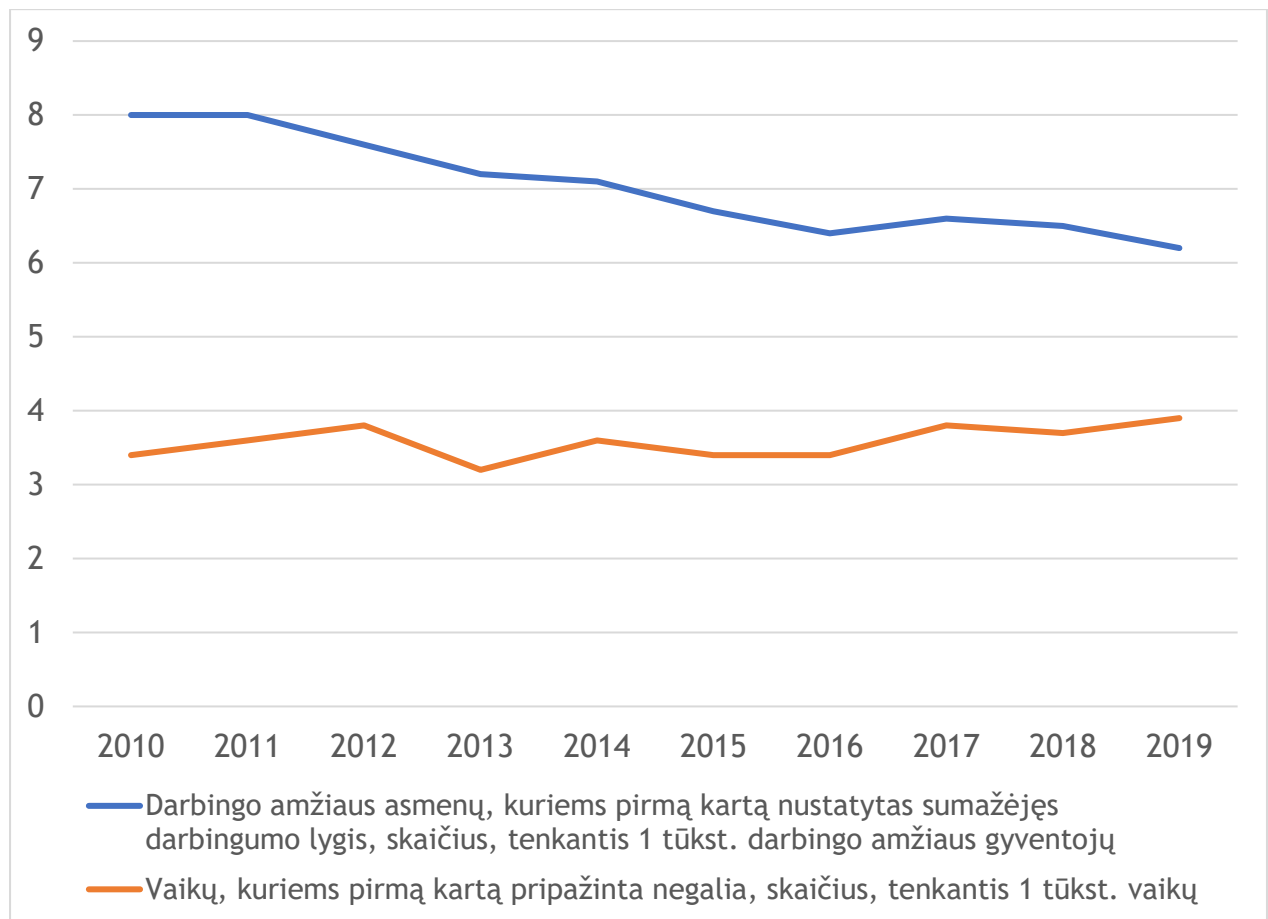

Pav. 1-4 Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas metų pradžioje Lietuvoje, 2010-2019, metai

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

Vaikų ir darbingo amžiaus asmenų, kuriems pirmą kartą nustatytas sumažėjęs darbingumo lygis kasmet siekia ganėtinai panašias reikšmes, t. y. kasmet net 1.900 vaikų ir 12.000 darbingo amžiaus žmonių yra užregistruojami su sumažėjusiu darbingumo lygiu, tačiau tai neparodo konkrečiai kokio tipo neįgalumas yra pasiekiamas. Iš kitos pusės yra žinoma, jog dalis šių asmenų įgauna mažiausią darbingumo laipsnį ir didina poreikį socialinėms paslaugoms regionuose, kuriuose gyvena.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

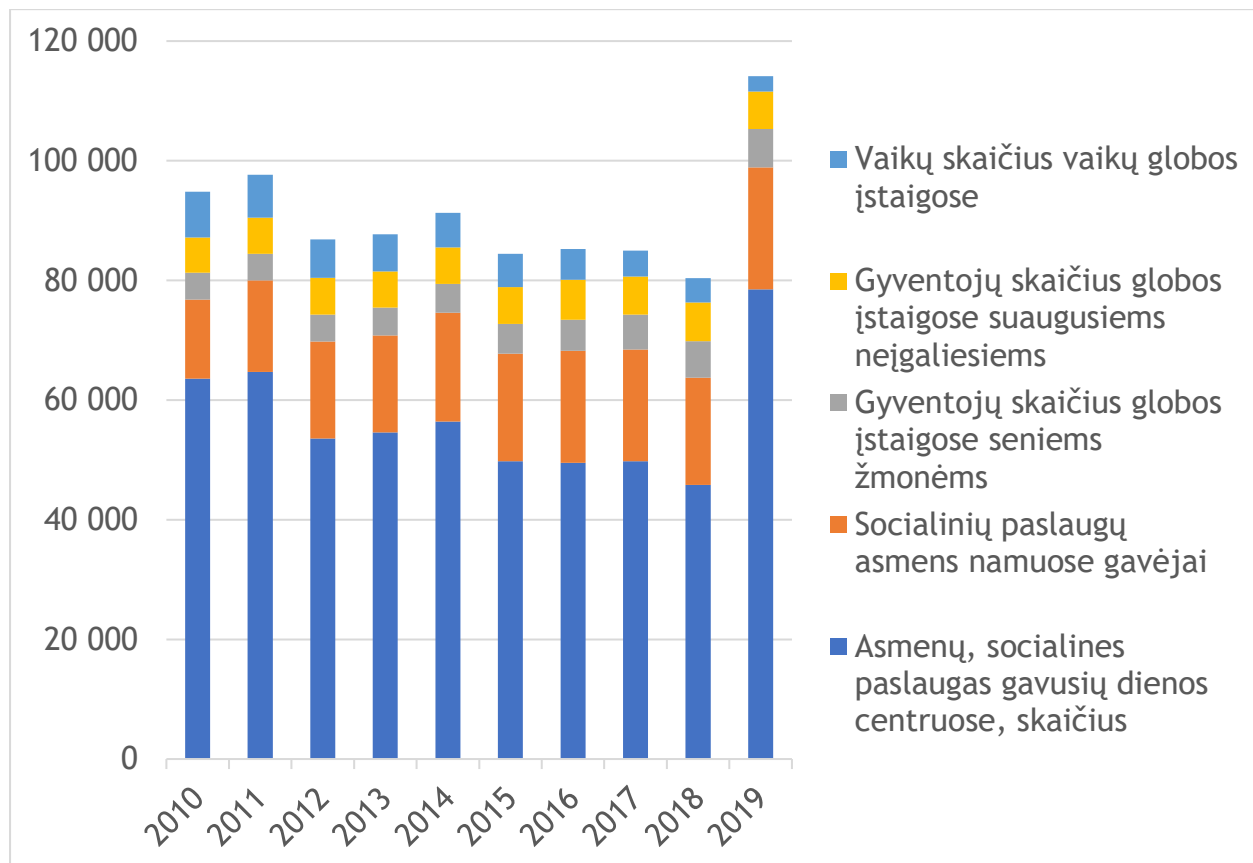

Pav. 1-5 Darbingumo lygio dinamika Lietuvoje, 2010-2019

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

Analizuojant konkrečiai socialines paslaugas gavusių asmenų bei atskirose socialinės globos įstaigose gyvenančių gyventojų skaičių, pastebimos įvairiapusės tendencijos, tačiau nubrėžiančios aiškų socialinių paslaugų poreikį Lietuvoje, kuomet mažėjant gyventojui skaičiui, socialinėmis paslaugomis besinaudojančių asmenų skaičius išlieka toks pats (žr. paveikslą žemiau).

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

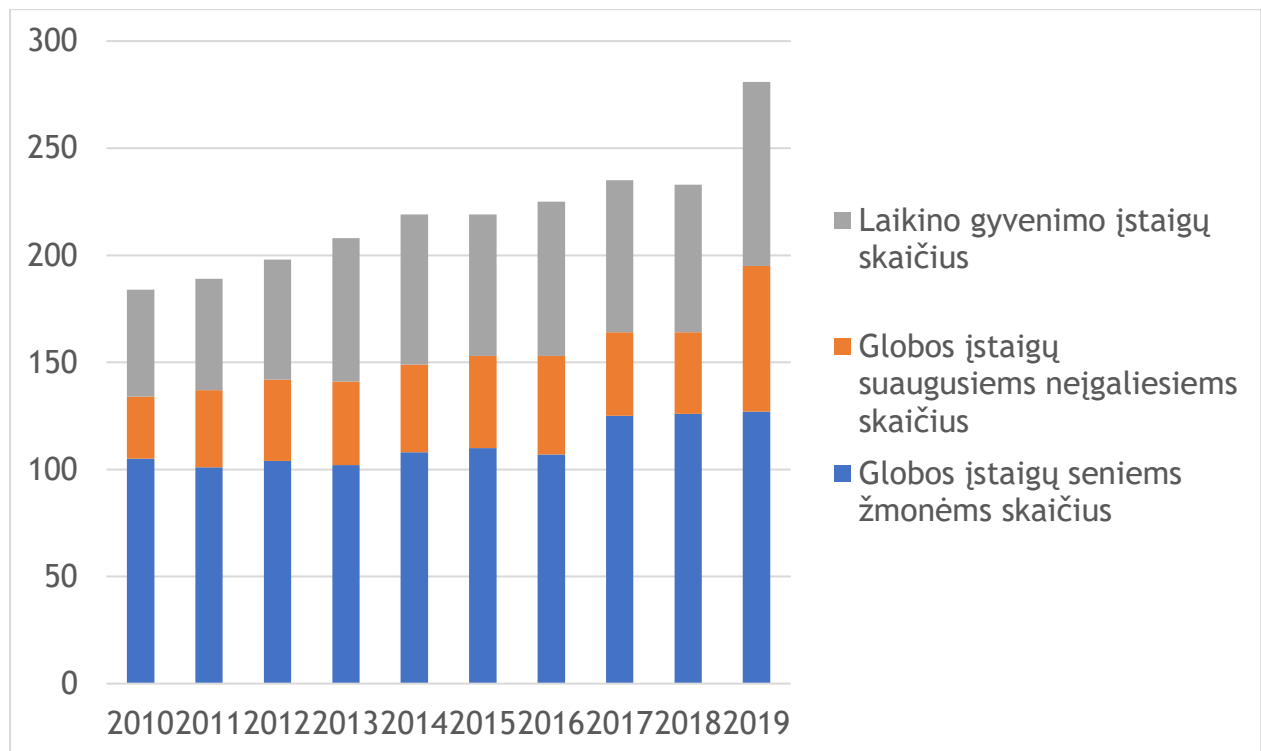
Pav. 1-6 Socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus dinamika, 2010-2019

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

Pažymėtina, kad LR Stat Gov yra pateikiami istoriniai duomenys tik už keletą iš 25 socialinių paslaugų, todėl apibendrinančių išvadų apie visų socialinių paslaugų situaciją Lietuvoje suformuluoti nėra galimybės. Toliau pateikiamos išvalgos tik apie tas paslaugas, kurių istoriniai duomenys egzistuoja. Verta pastebėti, jog nors ir dalis rodiklių mažėja, tačiau mažėjimo tempai nepasiekia Lietuvoje esančių gyventojų skaičiaus mažėjimo tempų ir bendra tokio tipo paslaugų paklausos tendencija auga. Todėl galima daryti išvadą, jog didelę paklausą turi dienos centrai bei juose teikiamos paslaugos, kuriose vidutiniškai kasmet suteikiama paslaugų 50-65 tūkst. žmonių. Tuo tarpu žvelgiant į įstaigas, kuriose teikiamos ir apgyvendinimo paslaugos, didžiausia paklausa pastebima globos įstaigose suaugusiems, tarp kurių net 45 proc. sudaro įstaigos, skirtos senyvo amžiaus žmonėms.

Žemiau esančiame paveiksle pateikiama informacija apie šias paslaugas teikiančias socialines įstaigas Lietuvos Respublikoje.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Pav. 1-7 Socialines paslaugas su apgyvendinimu teikiančių įstaigų skaičius Lietuvoje, 2010-2019

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

Analizuojant gautus duomenis galima pastebėti, jog bendra situacija Lietuvos Respublikoje, apimanti socialines paslaugas, yra stabili - nors ir vyksta gyventojų senėjimas, nemažai gyventojų nustatoma negalia, tačiau ženkliai plečiasi paslaugų pasiūla ir vis daugiau gyventojų sulaukia konkrečios pagalbos (ypač patiriančios riziką šeimos, neįgalieji ir kt.). Savo ruožtu atitinkamos institucijos, įstaigos ir savivaldybių administracijos turi nuolat plėsti, tobulinti, užtikrinti socialinių paslaugų kokybę, integruoti su kitų sričių paslaugomis, vykdyti prevenciją ir pan.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

1.1.3. Baltarusijos socialinė situacija

Iki 2020 m. vasario 1 d. Baltarusijos darbo, užimtumo ir socialinės apsaugos institucijose buvo įregistruota 571,9 tūkst. neįgalių asmenų, iš jų:

- 89,6 tūkst. I grupės neįgaliųjų,
- 259,5 tūkst. II grupės neįgaliųjų,
- 189,5 tūkst. - III grupės neįgaliųjų,
- 33,3 tūkst. vaikų su negalia iki 18 metų.

Žmonių su negalia dalis sudarė 6 procentus visų Baltarusijos gyventojų.

Siekiant pagerinti neįgaliųjų gyvenimo kokybę, jų socialinę integraciją į visuomenę, sumažinti negalios dažnumą ir sunkumą, Baltarusijoje vykdoma Valstybinės socialinės apsaugos ir užimtumo skatinimo programos paprogramė „Neįgaliųjų ir fiziškai silpnų žmonių gyvenimo aplinka ir prevencija ir reabilitacija 2016-2020 m.“

Ypatingą vietą neįgaliųjų socialinėje reabilitacijoje užima aprūpinimas techninėmis socialinės reabilitacijos priemonėmis (reabilitacijos priemonėmis), kurios yra priskirtos darbo, užimtumo ir socialinės apsaugos įstaigoms bei „Baltarusijos ortopedijos ir ortopedijos atkūrimo centrui“ (BPOVC).

Specializuotame „BPOVC“ centre žmonės su negalia mokomi pagal edukacines programas:

- vežimėlio naudojimo kursai;
- informacinių technologijų naudojimo praktika žmonėms su negalia;
- mokymai reabilitacijos profilio darbuotojams.

Baltarusijoje veikia šios šalies Darbo ir socialinės apsaugos ministerijai pavaldi valstybinė socialinių paslaugų įstaiga „Respublikinis neįgalių vaikų reabilitacijos centras“. Ši įstaiga organizuoja medicininę reabilitaciją ir adaptaciją 3-18 metų neįgaliems vaikams, sergantiems nervų ir raumenų sistemos ligomis.

Vaikų su negalia reabilitacijos laikotarpiu vyksta kultūros ir sporto renginiai, skirti gerinti vaikų socialinę ir buitinę orientaciją, ugdyti kūrybiškumą, plėsti savarankiškumo ribas.

Valstybės tikslinė socialinė parama

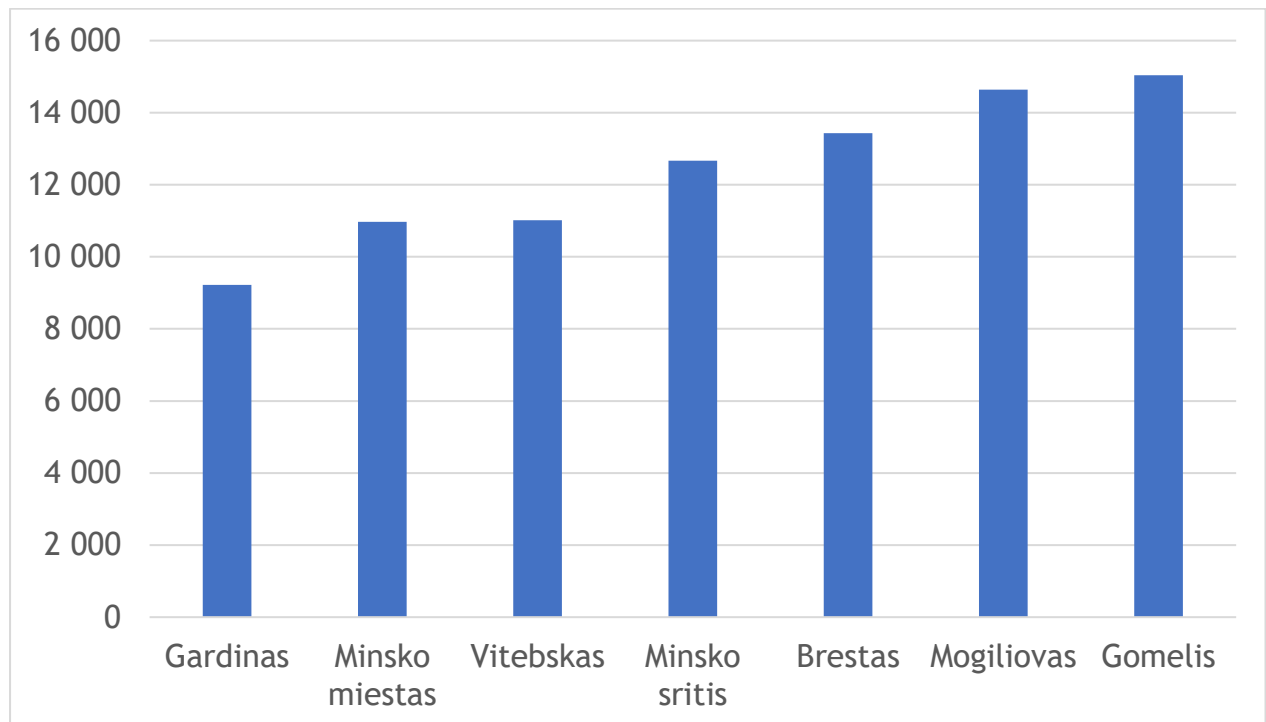
Valstybinės tikslinės socialinės paramos (toliau - GASP) tikslas yra skirtas remti mažas pajamas gaunančius ir sunkiose gyvenimo situacijose esančius gyventojus.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Pirmąjį 2020 m. ketvirtį GASP suteikė paslaugų 87 tūkst. žmonių, iš jų:

- 16,2 tūkst. žmonių, kuriems buvo skirta mėnesinė socialinė pašalpa;
- 12,2 tūkst. žmonių - vienkartinė socialinė pašalpa;
- 48,3 tūkst. žmonių - socialinė pašalpa, skirta kompensuoti sauskelnių pirkimo išlaidas;
- 10,3 tūkst. žmonių - vaikų aprūpinimui maistu.

Tai atspindi toliau pateikiamas paveikslas:

Pav. 1-8 Informacija apie valstybės tikslinės socialinės paramos teikimą 2020 m. I ketvirtį, gavėjų skaičius

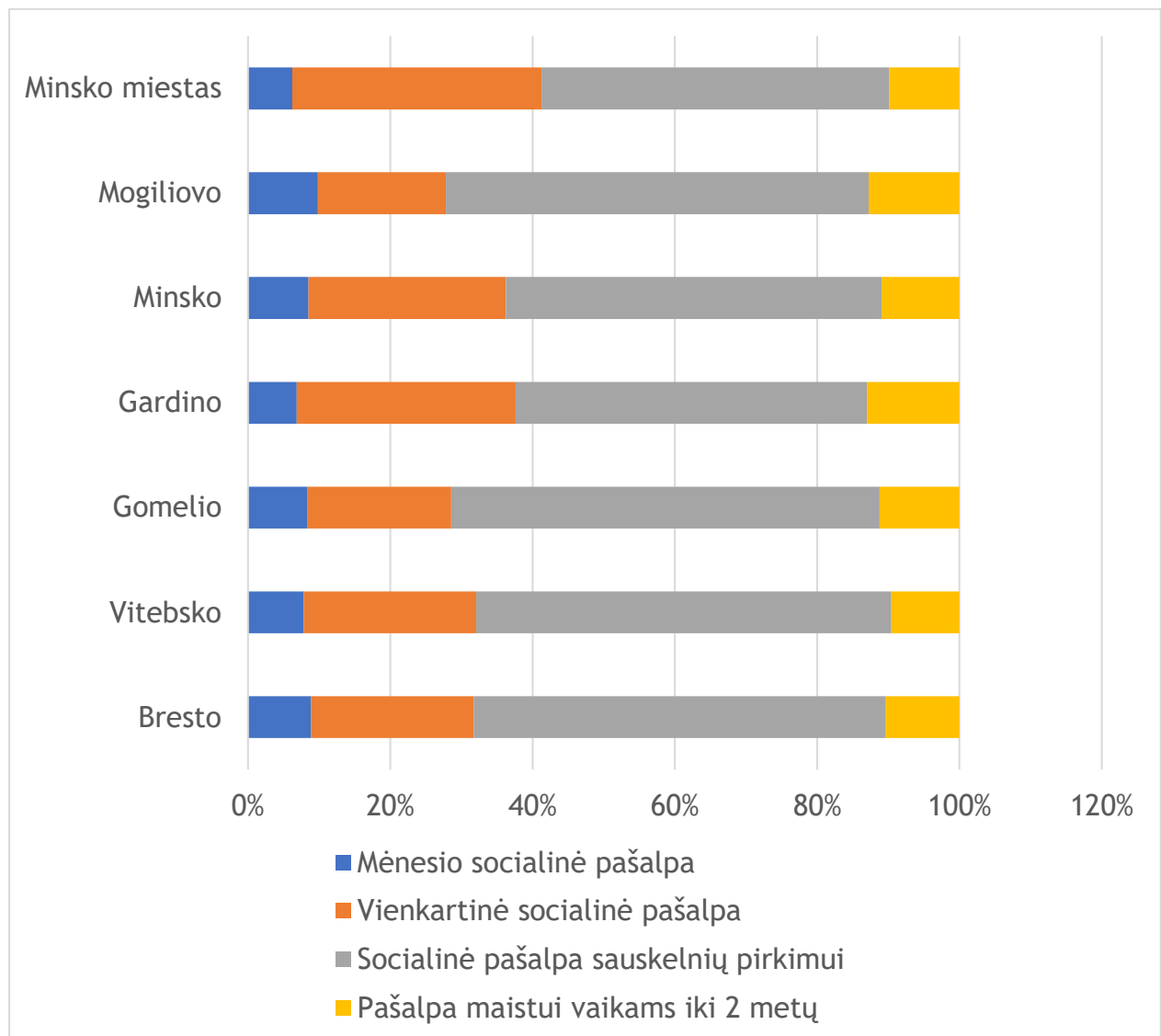
Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis BY Darbo ir socialinės apsaugos ministerijos duomenimis

Vidutinis GASP dydis, gaunant mėnesinę socialinę pašalpą buvo 49,7 Baltarusijos rublio arba 17,39 EUR² per mėnesį vienam asmeniui, vienkartinis - 143,7 Baltarusijos rublio arba 50,27 EUR, socialinės išmokos už sauskelnių pirkimo išlaidų kompensavimą - 335,7 rublio arba 117,46 EUR. Vidutinė maisto produktų, skirtų vaikams iki dvejų metų, rinkinio kaina buvo 65,7 rublio arba 22,99 EUR. Palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2019 m., vidutinė mėnesinė socialinė pašalpa padidėjo 12,7 proc., vidutinė vienkartinė socialinė pašalpa padidėjo 6,5 proc.

² Čia ir toliau pateikiamos sumos eurais dėl didelių valiutų kursų svyravimų yra apytikslės, suskaičiuotos 2020 metų kovo 31 dienos, kaip paskutinės 2020 I ketvirčio dienos oficialiu Baltarusijos rublio kursu.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Toliau pateikiamas paveikslas atspindi šią situaciją regioniniu mastu.

Pav. 1-9 Valstybės tikslinės socialinės paramos teikimo struktūra 2020 m. I ketvirtį, proc.

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis BY Darbo ir socialinės apsaugos ministerijos duomenimis

Socialinių paslaugų plėtra

2020 m. socialines paslaugas sunkumus patiriantiems asmenims ir šeimoms Baltarusijoje teikia 146 teritoriniai gyventojų socialinių paslaugų centrai.

Minėtu laikotarpiu socialines paslaugas gavo 92,9 tūkst. asmenų su negalia (senyvo amžiaus asmenų ir I bei II grupės asmenų su negalia).

Kalbant apie paslaugų kainodarą, nuo 2020 m. sausio mėnesio 2,1 proc. paslaugų gavėjų namuose buvo aptarnaujami nemokamai, 13 proc. - dalinio apmokėjimo sąlygomis, 84,9 proc. - gavo pilnai mokamas paslaugas.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Siekiant padėti žmonėms su negalia atkurti ar kompensuoti dėl ligos prarastus gebėjimus ir pasiruošti savarankiškam gyvenimui, teritoriniuose centruose, teikiančiuose dienos priežiūros paslaugas neįgaliesiems, veikia 159 skyriai. Šiuos skyrius reguliariai lanko 5 603 žmonės su negalia. Lavinant darbo įgūdžius, skyriuose yra organizuojami 295 reabilitacijos seminarai bei 1 466 būreliai.

Siekiant užtikrinti nuolatinę priežiūrą dienos metu, teritoriniuose centruose veikia 152 skyriai, kurie teikia dienos užimtumo paslaugas vyresnio amžiaus žmonėms. Šiuos skyrius kasdien lanko 12,1 tūkst. žmonių.

Vykdomos apgyvendinimo paslaugos. Tokias paslaugas teikia 160 filialų. Iš viso apgyvendinimo paslaugas gauna: 4 018 našlaičių ir vaikų be tėvų globos, 2 724 žmonės su negalia.

Siekiant užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą kaimo gyventojams, plečiamas socialinių centrų ir teritorinių centrų filialų tinklas, organizuojama socialinių paslaugų grupių veikla mobiliuoju būdu. 2020 m. balandį Baltarusijoje socialines paslaugas teikė 142 mobiliosios socialinių paslaugų komandos.

Kadangi Strategija yra rengiama tik Druskininkų savivaldybei bei Gardino regionui, toliau pateikiama šių savivaldybių socialinių paslaugų situacijos analizė.

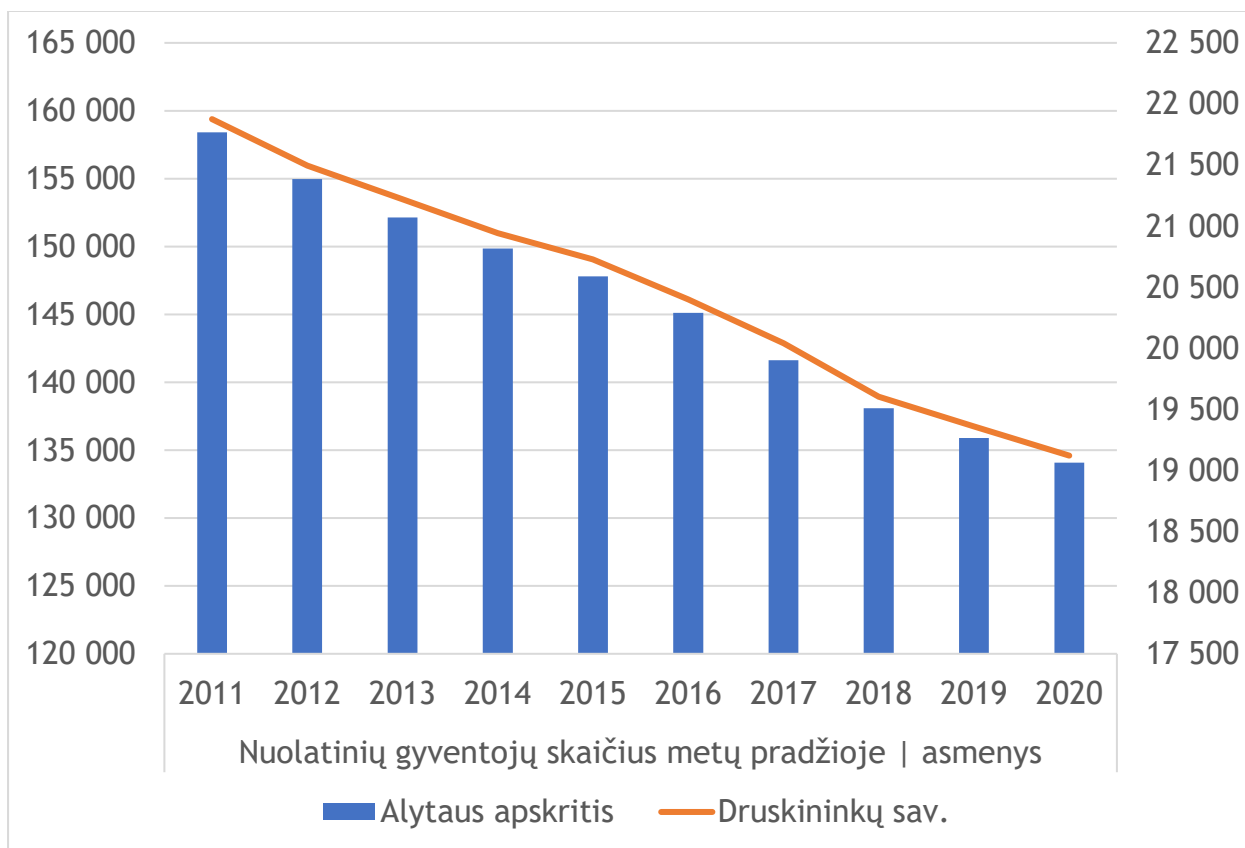
1.2. Esama socialinių paslaugų teikimo struktūra ir situacija

1.2.1. Esama socialinių paslaugų situacija Druskininkų savivaldybėje

Druskininkų savivaldybėje socialinių paslaugų vykdymą administruoja savivaldybės administracija, o socialines paslaugas teikia biudžetinės ir viešosios įstaigos, nevyriausybinės organizacijos. Pagrindinės socialinių paslaugų gavėjų grupės yra senyvo amžiaus asmenys ir asmenys su negalia, šeimos ir jose augantys vaikai, taip pat socialinę riziką patiriantys asmenys, likę be tėvų globos vaikai, vaikus globojančios šeimos bei kiti asmenys, turintys socialinių problemų.

Siekiant išanalizuoti kokią paklausą turi socialinės paslaugos Druskininkuose, buvo atlikta detali šių paslaugų analizė, įvertinant net tik bendrąją socialinę-ekonominę situaciją sektoriuje, tačiau ir kitus aspektus išdėstytus tolimesniuose skyriuose.

Remiantis Lietuvos Respublikos statistikos departamento duomenimis, nustatyta, jog kaip ir Lietuvoje, taip ir Druskininkuose pastebimas gyventojų skaičiaus mažėjimas, kuris tolygiai mažėja kartu su pensinio amžiaus gyventojų skaičiumi (žr. paveikslą žemiau).

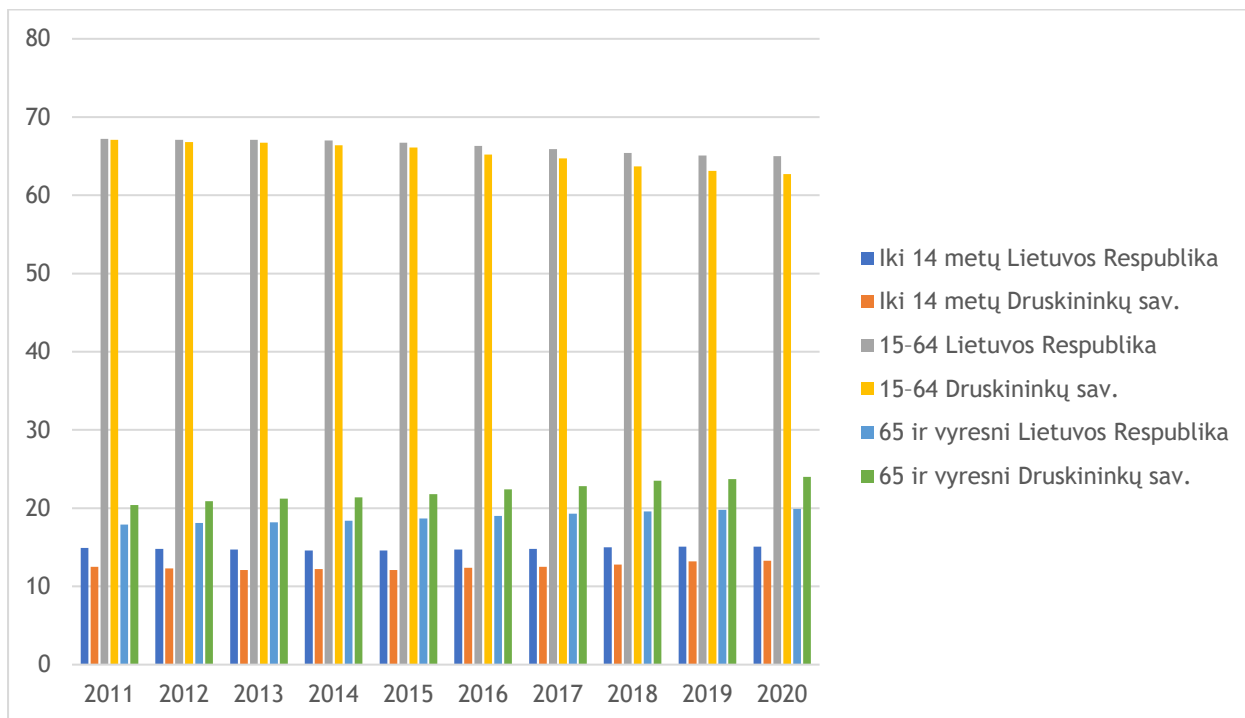

Pav. 1-10 Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje Alytaus apskrityje ir Druskininkų sav., 2011-2020, asmenys

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Vertinant gyventojų sudėtį pagal amžių, kaip ir visoje Lietuvoje, galima pastebėti gyventojų senėjimą. Vertinant gautus duomenis, galima daryti prielaidą, jog socialinių paslaugų tikslinių grupių (jauno amžiaus bei vyresniojo amžiaus asmenų) apimtys pasiskirto netolygiai, kuomet jauno amžiaus asmenų skaičius auga ženkliai lėčiau nei daugėja pagyvenusių žmonių, todėl pastebimas gyventojų skaičiaus senėjimas (žr. paveikslą žemiau).

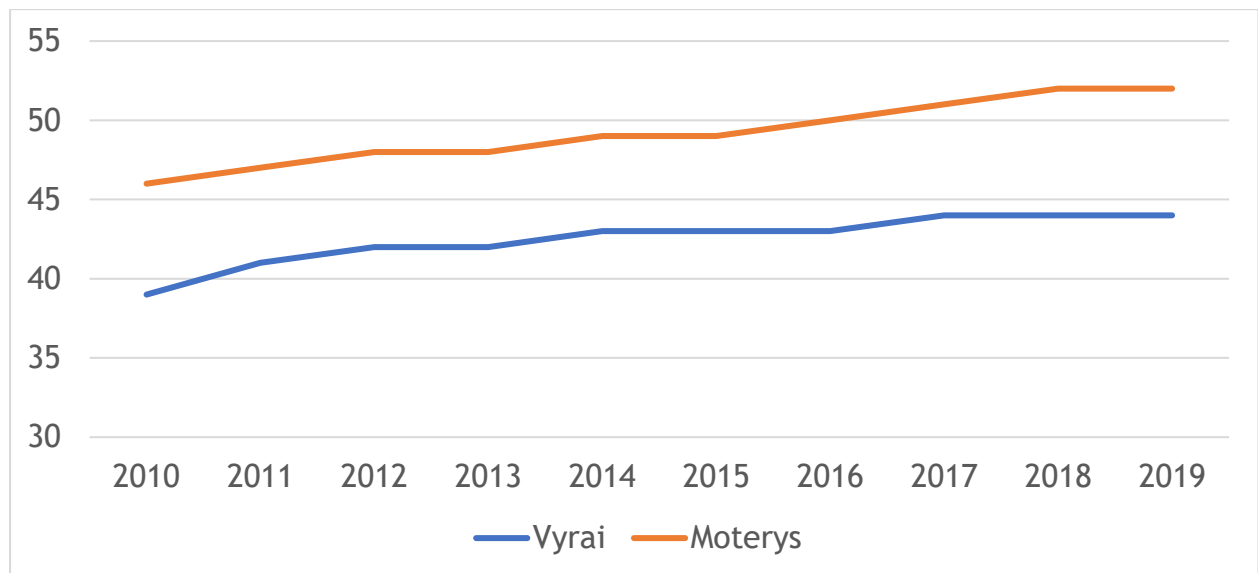
Pav. 1-11 Nuolatinių gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes metų pradžioje Lietuvoje ir Druskininkų sav., 2011-2020, procentais.

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

Pažymėtina, kad Druskininkuose senėjimo procesas šiek tiek didesnis nei Lietuvoje, nes didmiesčių senyvo amžiaus asmenys persikelia gyventi į Druskininkus dėl plataus įvairaus paslaugų spektro (ypač sanatorinių paslaugų), ramybės ir gamtos, vyresnio amžiaus žmonės ne retu atveju renkasi kurortinį miestą praleisti senatvei.

Druskininkų savivaldybės gyventojų amžiaus medianos įvertis auga, rodantis augantį gyventojų senėjimą, kuris ypač pastebimas tarp čia gyvenančių moterų (žr. paveikslą žemiau). Tokios tendencijos lemia ne tik bendrą amžiaus augimą, tačiau ir augančią sergamumo, spec. poreikių dinamiką, socialinių bei sveikatos priežiūros paslaugų paklausos augimą.

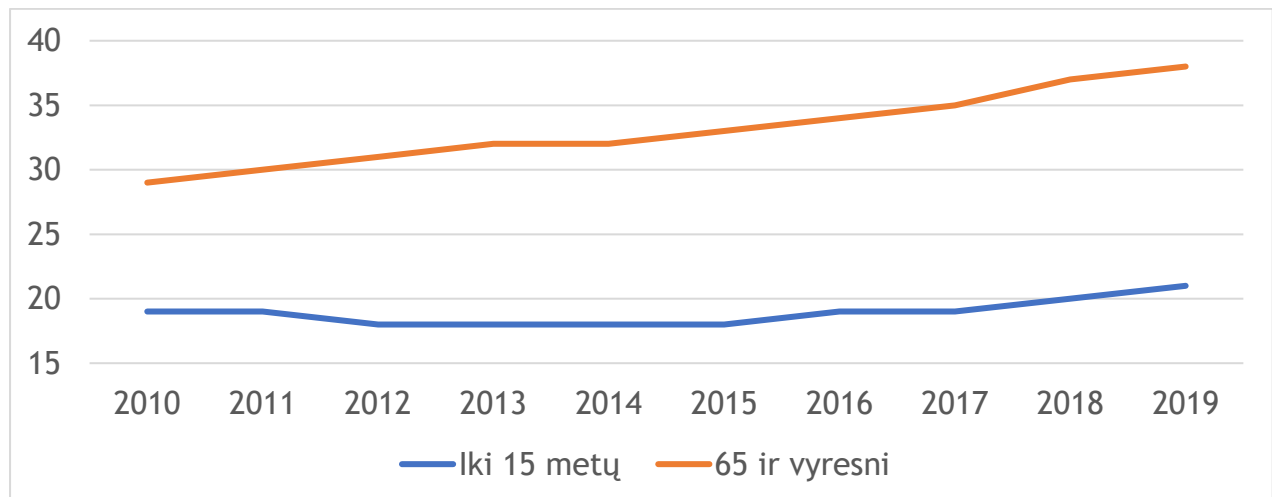
Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Pav. 1-12 Medianinis gyventojų amžius Druskininkuose, 2010-2019, metai

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

Vertinant tikslinės grupės apimtį, buvo pasiremta ne tik preliminariais tikslinių grupių poreikiais, tačiau ir konkrečiais duomenimis įvertinančiais tikslinių grupių pokyčių tendencijas, kurias lemia anksčiau minėtos priežastys. Tai atspindi toliau pateikiamame paveiksle atvaizduota išlaikomo amžiaus žmonių koeficiento³ dinamika - jeigu iki 15 metų žmonių kiekis, tenkantis šimtui 15-64 metų amžiaus gyventojui beveik nesikeitė per pastaruosius 10 metų, tai 65 ir vyresnių žmonių dalis spėriai augo.

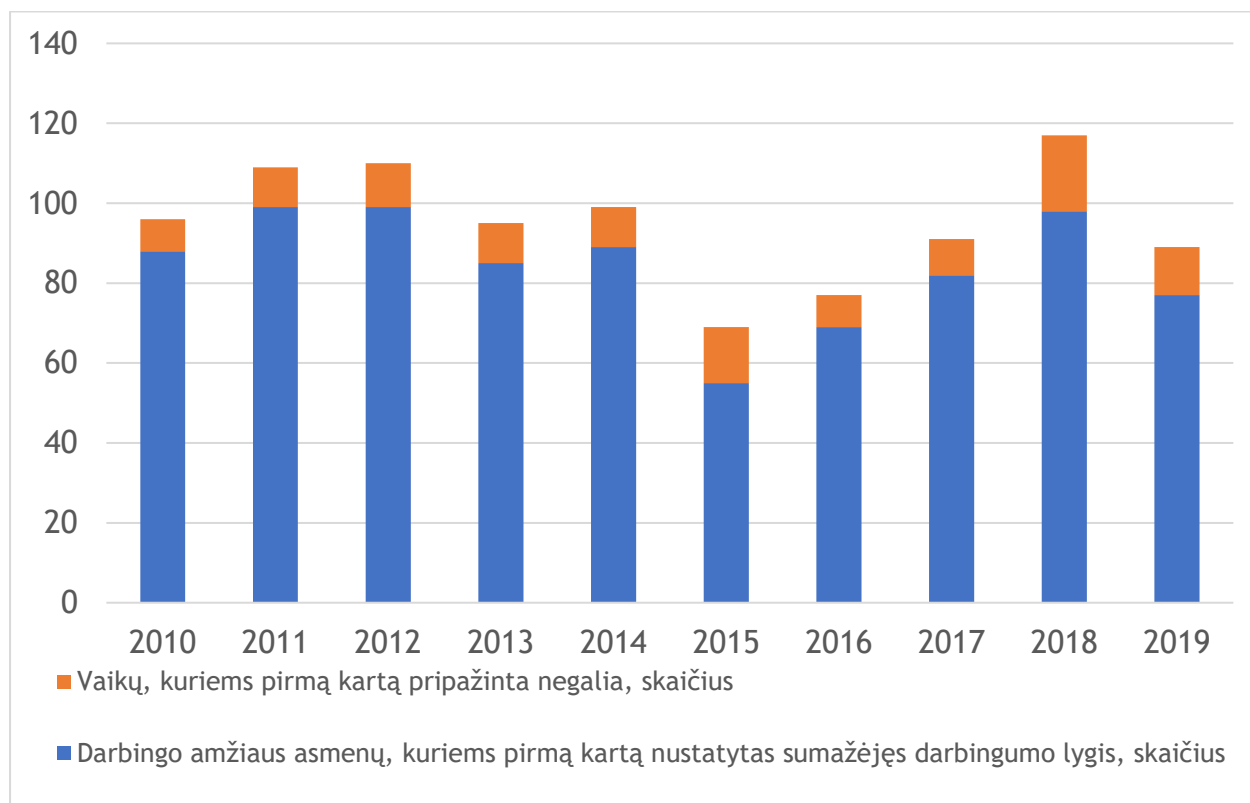
Pav. 1-13 Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas metų pradžioje Druskininkuose, 2010-2019, metai

³ Išlaikomo amžiaus vaikų koeficientas - vaikų iki 15 metų amžiaus skaičius, tenkantis šimtui 15-64 metų amžiaus gyventojų. Išlaikomo amžiaus pagyvenusių žmonių koeficientas - pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui 15-64 metų amžiaus gyventojų.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

Analizuojant žemiau pateiktą informaciją apie neįgaliuosius asmenis Druskininkų sav., galima daryti išvadą, jos neįgalumo problema taip pat ganėtinai ženkli, ypač didelis neįgaliųjų skaičius darbingo amžiaus asmenų tarpe, kuomet kasmet naujai užregistruojama 55-100 asmenų su pirmą kartą nustatyta negalia (žr. paveikslą žemiau).

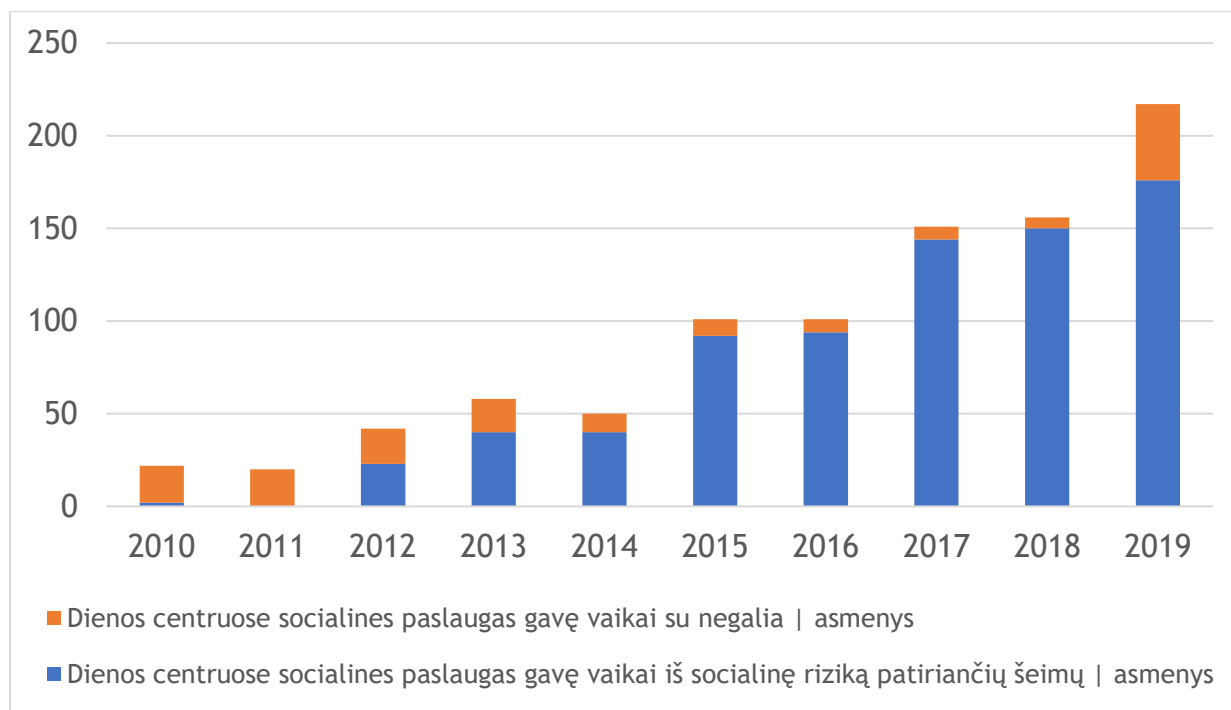

Pav. 1-14 Darbingumo lygio dinamika Druskininkuose, 2010-2019

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

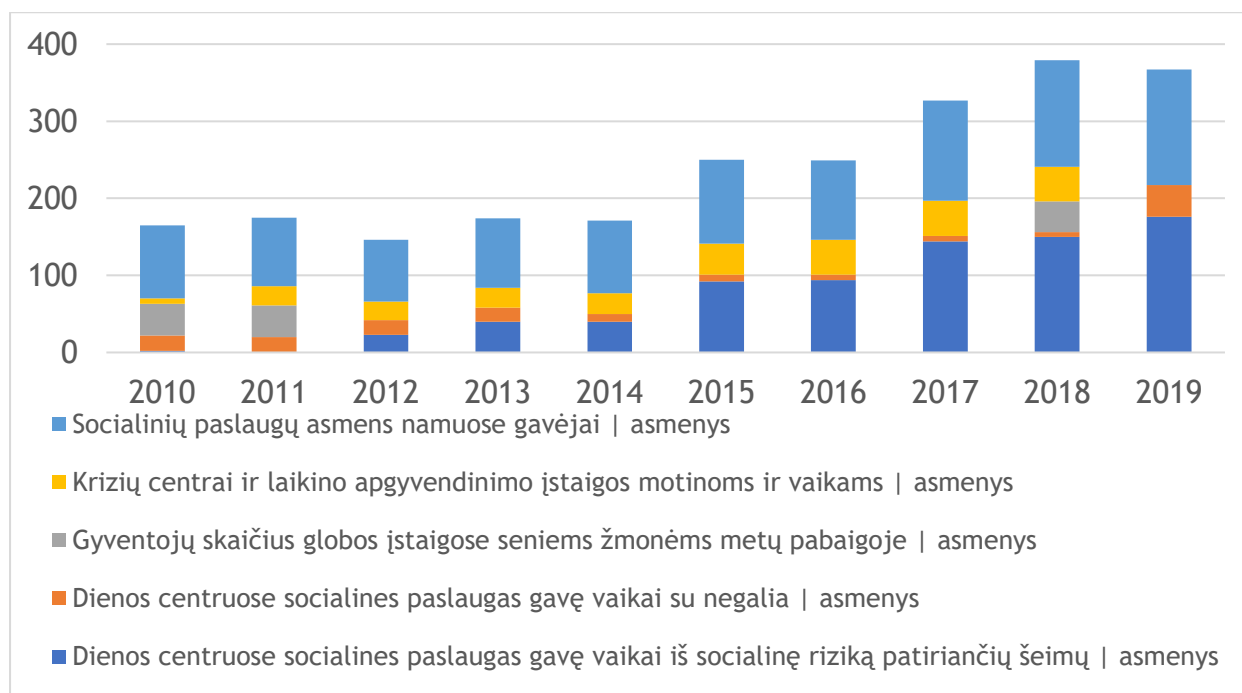
Siekiant nustatyti tikrąjį socialinių paslaugų poreikį bei pasiūlą Druskininkų sav., buvo atlikta socialinėmis paslaugomis besinaudojančių asmenų bei socialines paslaugas teikiančių įstaigų analizė. Remiantis gautais duomenimis pastebėta, jog dienos centrų paslaugomis besinaudojančių asmenų skaičius sparčiai auga (žr. paveikslą žemiau) - per 10 metų išaugo nuo 20 iki daugiau kaip 200. Pažymėtina, kad toks augimas įvyko ne todėl, kad nebuvo poreikio, o todėl, kad Druskininkų savivaldybė išplėtė paslaugų ratą.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Pav. 1-15 Dienos centrų vaikų skaičiaus dinamika, 2010-2019

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis LR statistikos departamento duomenimis

Aukščiau pateiktame paveiksle, remiantis LR Stat Gov duomenimis, atsispindi bendrosios Druskininkų savivaldybės socialinių paslaugų tendencijos - galima pastebėti du dalykus: augančią socialines paslaugas gaunančių asmenų dinamiką ir tai, kad didžioji dalis socialinių paslaugų yra teikiama arba namuose, arba dienos centruose (vaikams).

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Tuo tarpu Druskininkų savivaldybės 2020 metų socialinių paslaugų plane yra pateikiama detalesnė situacija⁴. Čia pažymima, kad vykdant 2019 metų plano priemones, įvairiose socialinių paslaugų įstaigose suteiktos socialinės paslaugos 6,6 tūkst. savivaldybės gyventojų:

- Socialinių paslaugų centre 2440 gyventojų gavo nestacionarias socialines paslaugas: integralios pagalbos (dienos globos asmens namuose) (25), aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne (914), transporto (143), asmeninės higienos (125), pagalbos į namus (93), skalbimo (268), socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo (288), socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo vaikų dienos centre (16), apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose (47), sociokultūrinės paslaugas (146), pagalbos globėjams (rūpintojams) ir įvaikintojams bei globojamiems vaikams (63), psichosocialinės pagalbos (159), atvejo vadybos (153).
- Bendruomeninės įstaigos ir nevyriausybinės organizacijos sociokultūrinės, aprūpinimo drabužiais, tarpininkavimo ir kitas bendrąsias paslaugas suteikė 3780 gyventojų, kitas priežiūros paslaugas - 286 asmenims.
- 2019 metais į socialinės globos namus išvyko 27 senyvo amžiaus asmenys, tai yra 12 asmenų daugiau nei 2018 metais. Iš viso 2019 metų pabaigoje globos namuose gyveno 63 Druskininkų savivaldybės gyventojai ir 2 vaikai su negalia.

Kaip nurodyta Druskininkų savivaldybės 2020 metų socialinių paslaugų plane, 2019 metais Druskininkų savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius atliko savivaldybės gyventojų anketinę apklausą „Socialinių paslaugų teikimas Druskininkų savivaldybėje“. Apklauso tikslas - surinkti informaciją apie teikiamas socialines paslaugas, paslaugų kokybę bei prieinamumą. Apklausoje dalyvavo 94 skirtingo amžiaus asmenys.

Atsakydami į klausimą, kokiai socialinei grupei labiausiai trūksta socialinių paslaugų, gyventojai nurodė senyvo amžiaus asmenis ir jų šeimas (24%), asmenis ir šeimas, patekusius į krizines situacijas (18 %), vaikus su negalia ir jų šeimas

⁴ Pažymėtina, kad objektyvaus palyginimo tarp Lietuvos ir Druskininkų socialinių paslaugų situacijos dėlei yra naudojami LR Stat Gov duomenys, kaip vienintelis patikimas informacijos šaltinis, o atskirais atvejais analizė yra papildoma savivaldybės (pagrindė Socialinių paslaugų plano) duomenimis tam, kad detaliau atspindėti realią situaciją.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

(14%), suaugusius asmenis su negalia bei jų šeimas (13%), socialinę riziką patiriančius vaikus ir jų šeimas (10%), likusius be globos vaikus (8%) bei kt.

Apklausoje gyventojų buvo klausama, kas sąlygoja socialinių paslaugų poreikį Druskininkų savivaldybėje. Respondentai nurodė, jog savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikius sąlygoja: senatvė (20%), negalia (17%), sveikatos problemos (13%), piktnaudžiavimas alkoholiu (11%), materialinės problemos (11%), psichologinės problemos (10%), bedarbiystė (8%), smurtas šeimoje (6%) ir kt.

Gyventojų buvo klausama, kokios socialinės paslaugos jiems ir jų artimiesiems buvo teikiamos. Remiantis apklausos rezultatais, kaip dažniausiai suteiktos nurodytos konsultavimo, informavimo, atstovavimo ir tarpininkavimo, pagalbos į namus, transporto organizavimo, sociokultūrinės paslaugos bei maitinimo organizavimas.

Gyventojų taip pat buvo klausama, kokių socialinių paslaugų trūksta jų gyvenamoje vietovėje. Respondentai dažniausiai manė, kad reikia plėsti pagalbos į namus, transporto organizavimo, psichosocialinės pagalbos, informavimo, konsultavimo bei atstovavimo ir tarpininkavimo, dienos socialinės globos asmens namuose, dienos socialinės globos senyvo amžiaus asmenims dienos centre, asmeninio asistento neįgaliesiems, maitinimo organizavimo, ilgalaikės socialinės globos, „laikino atokvėpio“ paslaugas proto ir psichikos negalią turintiems vaikams, jaunimui ir suaugusiems šeimų nariams, taip pat budinčio globotojo paslaugas.

Apklausos metu gyventojai tai pat turėjo galimybę išreikšti savo nuomonę ir pareikšti pastabas apie socialinių paslaugų teikimo problemas Druskininkų savivaldybėje. Respondentai atkreipė dėmesį, kad kartais dėl socialinių paslaugų tenka laukti eilėje, pavyzdžiui, norint apsigyventi socialinės globos namuose. Keletas apklaustųjų nurodė, kad reikia daugiau pagalbos senyvo amžiaus ir nesavarankiškiems neįgaliesiems asmenims teikiant jiems transporto paslaugas, siūlė atkreipti dėmesį į socialinių paslaugų teikėjų profesinių kompetencijų tobulinimą ir teikiamų paslaugų individualizavimą pagal asmenų poreikius.

Gyventojų buvo klausama, kokių socialines paslaugas teikiančių įstaigų reikėtų Druskininkų savivaldybėje. Dažniausiai buvo minimos šios įstaigos:

- savarankiško gyvenimo namai, kuriuose nuolat, prižiūrimi socialinio darbuotojo, gyvena senyvo amžiaus ir neįgalieji asmenys;

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

- krizių centrai, kuriuose teikiama pagalba asmenims, patyrusiems smurtą ar prievartą, praradusiems būstą bei patekusiems į krizines situacijas;
- dienos centrai, kuriuose dienos metu prižiūrimi senyvo amžiaus ir neįgalieji asmenys, organizuojamas jų užimtumas;
- socialinės globos namai, kuriuose nuolat gyvena senyvo amžiaus asmenys ir neįgalieji su sunkia negalia;
- priklausomybės ligų gydymo ir reabilitacijos įstaigos (centrai).

Atkreipiame dėmesį, kad planuojant socialines paslaugas gyventojams įtakos turi ne tik gyventojų nuomonė kokių socialinių paslaugų trūksta, tačiau ir realus paslaugų poreikis (pateiktų prašymų dėl socialinių paslaugų skaičius), LR socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtinti Socialinių paslaugų išvystymo normatyvai, socialines paslaugas teikiančių įstaigų, ekspertų, tarpinstitucinių įvairių socialinių grupių tarybų ir komisijų informacija apie teikiamas ir trūkstamas paslaugas bei savivaldybės finansinės galimybės.

2019 metais Druskininkų savivaldybėje socialines paslaugas teikė nestacionari socialinių paslaugų biudžetinė įstaiga Druskininkų savivaldybės Socialinių paslaugų centras (toliau - Socialinių paslaugų centras) ir 20 nevyriausybių organizacijų: 4 viešosios įstaigos, 2 religinės bendruomenės, 1 asociacijų, 1 labdaros ir paramos fondas ir 2 kaimo bendruomenės.

Didžiausia socialinių paslaugų įstaiga savivaldybėje išlieka nestacionari socialinių paslaugų Druskininkų savivaldybės biudžetinė įstaiga Socialinių paslaugų centras, kuris organizuoja ir teikia bendrąsias socialines ir specialiąsias socialinės priežiūros bei socialinės globos paslaugas. Nuo 2001 metų veikiantis Socialinių paslaugų centras nuolat didina teikiamų paslaugų apimtį ir kiekvienais metais pradeda teikti vis įvairesnes paslaugas skirtingoms gyventojų grupėms.

Apibendrinant esamą Druskininkų savivaldybės socialinių paslaugų situaciją, galima pasakyti, kad Druskininkuose vis dar trūksta socialinių paslaugų senyvo amžiaus žmonėms. Vadovaujantis 2020 metų LR Stat Gov duomenimis, Druskininkų savivaldybėje gyvena apie 4.600 nuolatinių 65 metų ir vyresnių gyventojų, iš kurių nuolat paslaugas gauna 176 asmenys. Druskininkų savivaldybės administracijos duomenimis, kurie apima ir nevyriausybių bei privačių socialinių paslaugų įstaigų duomenis, socialinės paslaugos teikiamos 1800 senyvo amžiaus asmenų.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

1.2.2. Esama socialinių paslaugų situacija Gardino srityje

Socialinių paslaugų vykdymą Gardino srityje administruoja Gardino rajono administracija, o socialines paslaugas pagrįde teikia Oktyabrsky rajono Gardino miesto gyventojų socialinių paslaugų centras. Pagrindinės socialinių paslaugų gavėjų grupės yra šeimos, patiriančios socialinę riziką, vaikai su negalia ir jų šeimos, likę be tėvų globos vaikai, suaugę asmenys su negalia ir jų šeimos, senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos, suaugę asmenys, patiriantis socialinę riziką, ir jų šeimos, vaikus globojančios šeimos, kiti asmenys ir šeimos.

2020 m. balandžio 1 d. aukščiau minimuose centruose buvo užregistruota 260 534 žmonės, įskaitant 3 315 vienišus 1 ir 2 grupių neįgaliuosius, 101 444 vyresnio amžiaus žmones, gyvenančius atskirai.

Socialinės pagalbos centrų namuose skyrių socialiniai darbuotojai aptarnavo 13 499 pagyvenusius ir neįgalius piliečius, kuriems reikalinga išorinė pagalba.

Centrai teikia atskiroms piliečių kategorijoms vienkartinės socialines paslaugas, nuomoja technines socialines rehabilitacijos priemones, teikia humanitarinę pagalbą piliečiams. 2019-tais metais buvo organizuotas 17 socialinių paslaugų mobiliųjų komandų teikiant pagalbą kaimo ir atokių gyvenviečių gyventojams. Be to, populiarios valandinės vaikų priežiūros paslaugos (auklių paslaugos) tam tikrų kategorijų šeimoms, slaugos paslaugos piliečiams, praradusiems savitarnos paslaugas.

Siekiant suteikti didesnę socialinių paslaugų aprėptį gyventojams, visų pirma, kaimo gyventojams, centruose buvo suorganizuota 176 socialiniai punktai, iš kurių 67 yra stacionarūs.

Siekiant išlaikyti aktyvų pagyvenusių žmonių gyvenimo būdą, išplėsti bendravimo ribas visuose regiono centruose, veikia pagyvenusių žmonių dienos priežiūros skyriai, kuriuos reguliariai lanko apie 1900 gyventojų.

Siekiant padėti žmonėms su negalia atkurti prarastus savipagalbos ir pasirengimo savarankiškam gyvenimui įgūdžius, visuose regiono centruose veikia 19 neįgaliųjų dienos skyrių (toliau - ODPI), kuriuose per 3 2020 m. mėnesius pagalbą gavo 766 neįgalūs jaunuoliai. Čia veikia įvairių rūšių rehabilitacijos dirbtuvės, būreliai.

1-osios grupės neįgaliesiems, našlaičių ir be tėvų globos likusiems vaikams asistentų paslaugas teikia Volkovysko, Gardino, Lidskio, Mostovskio, Novogradoko, Slonimo, Smorgono, Šuchinskio, Gardino miesto Oktyabrsky ir Leninsky rajonų centrai. Gestų kalbos vertėjų žodžiu negalią turinčių asmenų

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

paslaugos teikiamos Lydoje bei Gardino miesto Leninsky ir Oktyabrsky rajonų centruose.

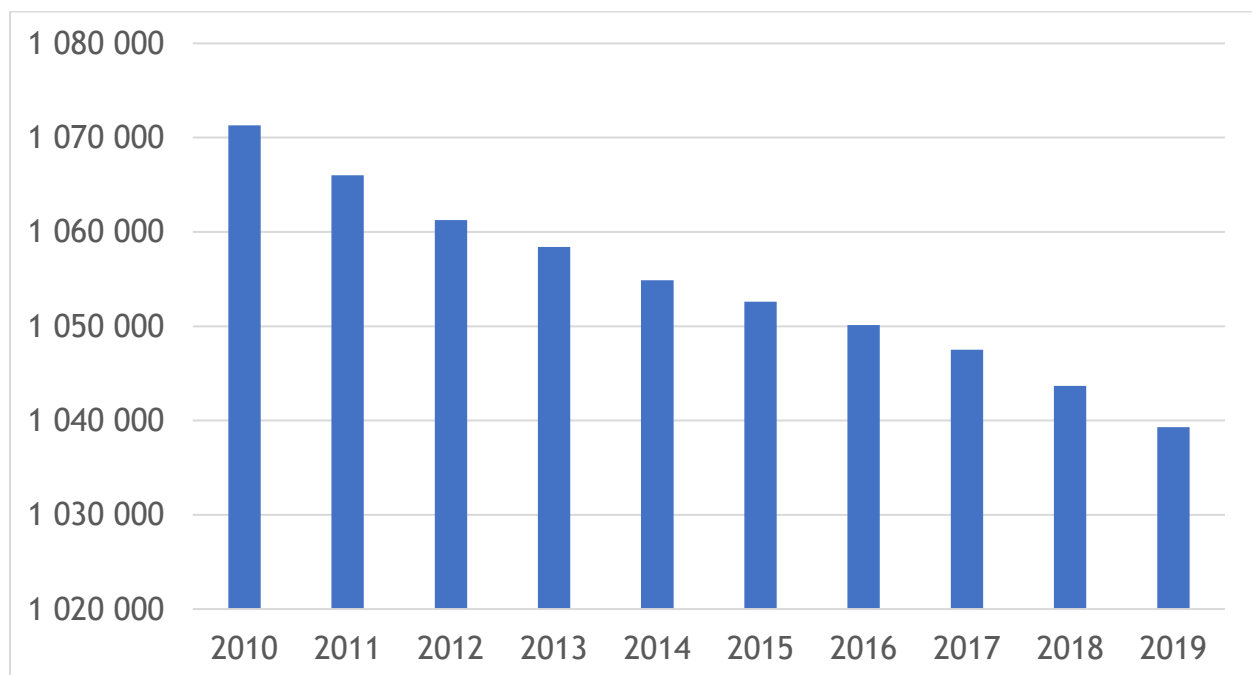
Siekiant užtikrinti gyvenimą, įskaitant saugias pagyvenusių žmonių gyvenimo sąlygas, taip pat siekiant kuo labiau sumažinti vyriausybės išlaidas nevyriausybinės ne pelno organizacijos įtraukiamos į socialinių paslaugų teikimą, įgyvendinami socialiniai projektai.

Gardino regione yra 25 bendri NVO valdomi gyvenimo namai vyresnio amžiaus žmonėms ir neįgaliesiems, 61 savitarpio pagalbos ir socialinės paramos namai, , 58 „priėmimo kambariai“ ir 60 „svečių namų“.

Taip pat organizuojamas socialinių paslaugų teikimas globėjų šeimose, kur pagalbą gauna vyresnio amžiaus žmonės ir neįgalieji. 14-oje Gardino srities rajonų įgyvendintas projektas „Sanatorija namuose“, kurio rėmuose 2020 metais pagalbą gavo daugiau nei 210 pagyvenusių ir neįgalių žmonių.

Gardino regione yra 8 regioniniai pensionatai (2 senelių ir neįgaliųjų pensionatai, 5 neuropsichiatrinio tipo pensionatai ir 1 psichofizinės raidos neįgalių vaikų pensionatas) ir 6 rajoniniai pensionatai.

Remiantis Baltarusijos Respublikos statistikos departamento duomenimis, nustatyta, jog kaip ir Druskininkuose, Gardine pastebimas gyventojų skaičiaus mažėjimas(žr. toliau pateikiamą paveikslą).

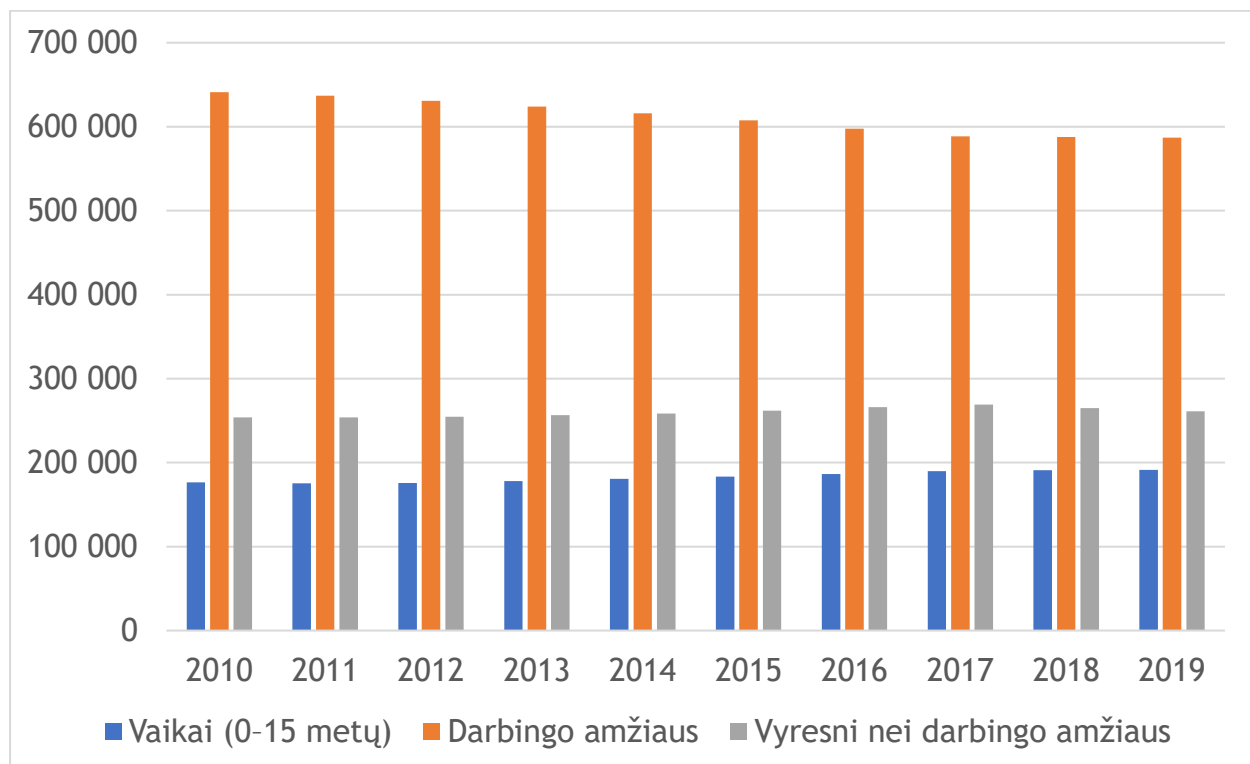

Pav. 1-16 Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje Gardino srityje, 2010-2019, asmenys

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis BY statistikos departamento duomenimis

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Vertinant gyventojų sudėtį pagal amžių, galima pastebėti gyventojų senėjimą - 2010-2016 metais darbingo amžiaus asmenų skaičius kasmet mažėjo vidutiniškai po 7.000-10.000 kasmet (tą patvirtina ir anksčiau vertinta migracija), o pastaraisiais metais stabilizavosi, tuo tarpu vyresnių nei darbingo amžiaus žmonių skaičius nuosaikiai augo - nuo 253 tūkstančių 2010-tais iki 265 tūkstančių 2018-tais. Todėl galima teigti, kad dirbantiems žmonėms tenka daugiau vyresnio amžiaus žmonių. Optimizmo ilgalaikėje perspektyvoje suteikia tai, kad vaikų skaičius taip pat nuosaikiai auga (nuo 176 tūkst. 2010-tais iki 191 tūkst. 2019-tais, žr. paveikslą žemiau), tačiau metinis vaikų prieaugis taip pat yra santūrus - vidutiniškai po 800-1.000 kasmet pastaruosius tris metus.

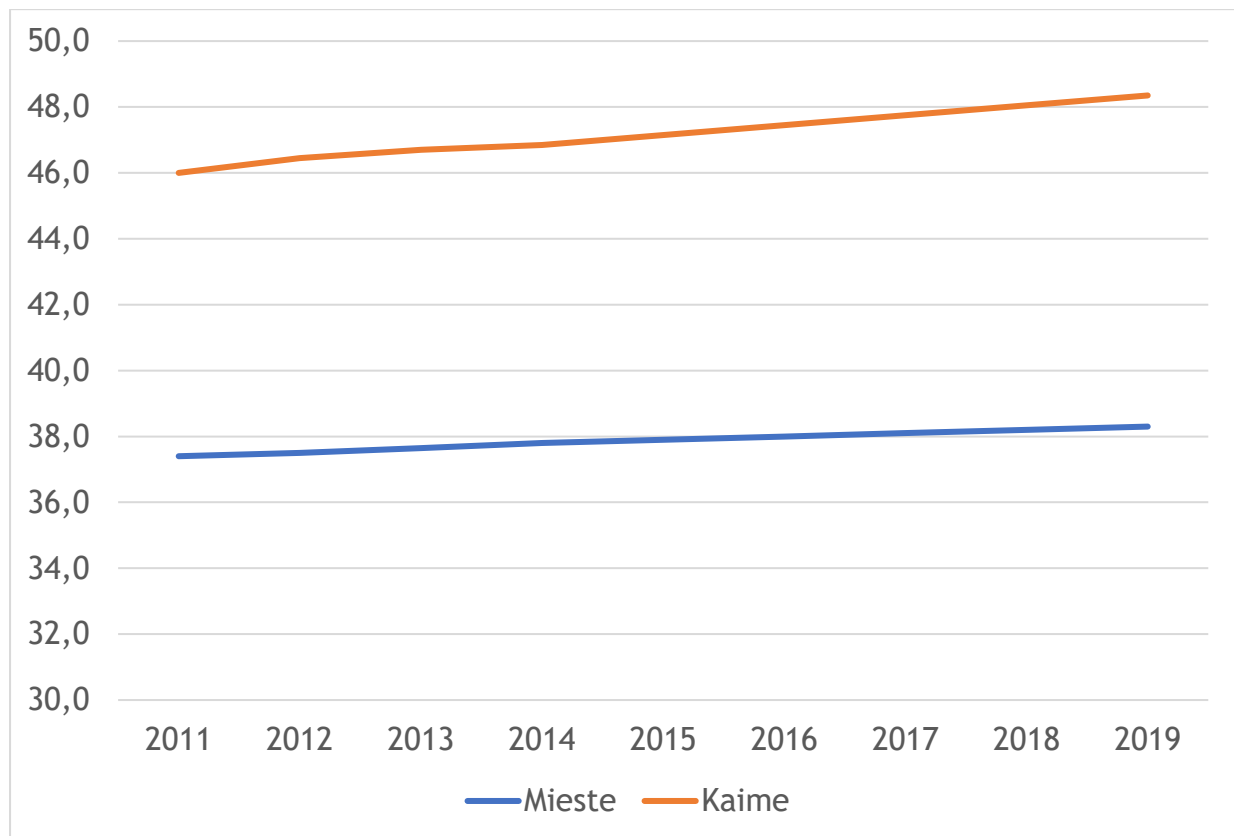

Pav. 1-17 Nuolatinių gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes metų pradžioje Gardino srityje, 2010-2019, gyventojų skaičius

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis BY statistikos departamento duomenimis

Gardino srities gyventojų amžiaus vidurkio įvertis auga, rodantis augantį gyventojų senėjimą, kuris ypač pastebimas tarp čia gyvenančių kaimo gyventojų (žr. paveikslą žemiau).

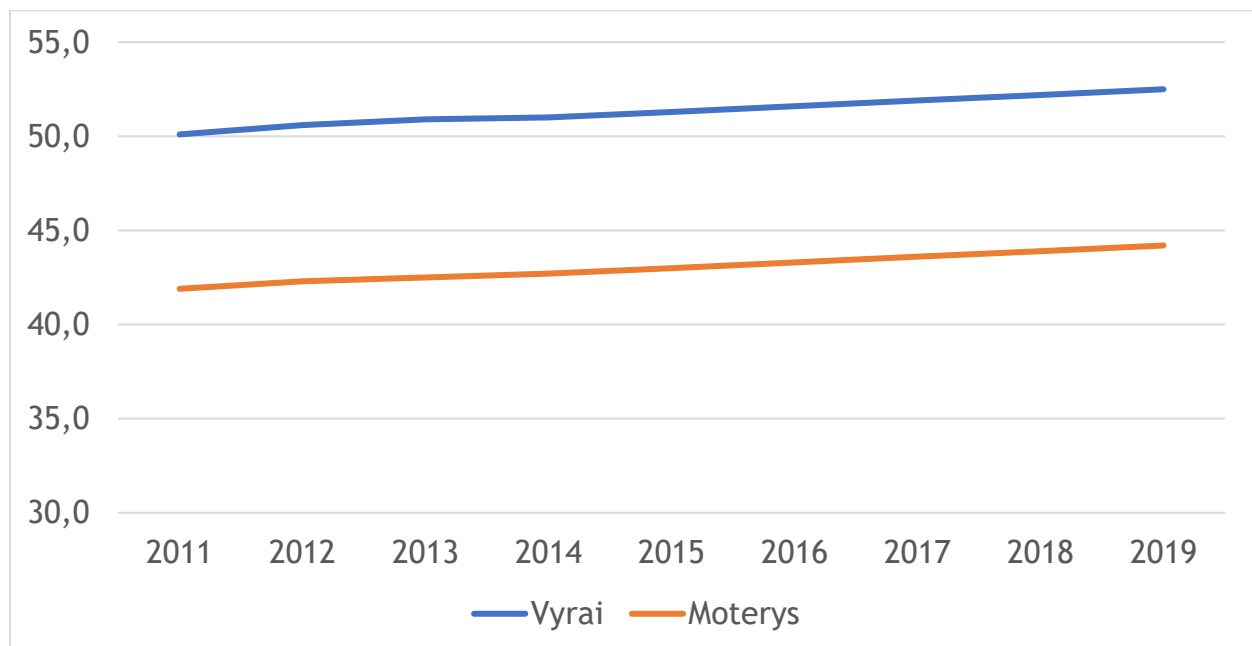
Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Pav. 1-18 Vidutinis gyventojų amžius Gardino srityje pagal gyvenamąją vietą, 2010-2019, metai

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis BY statistikos departamento duomenimis

Taip pat pastebimas gan didelis vidutinio amžiaus atotrūkis pagal lytį kaime - žr. paveikslą žemiau.

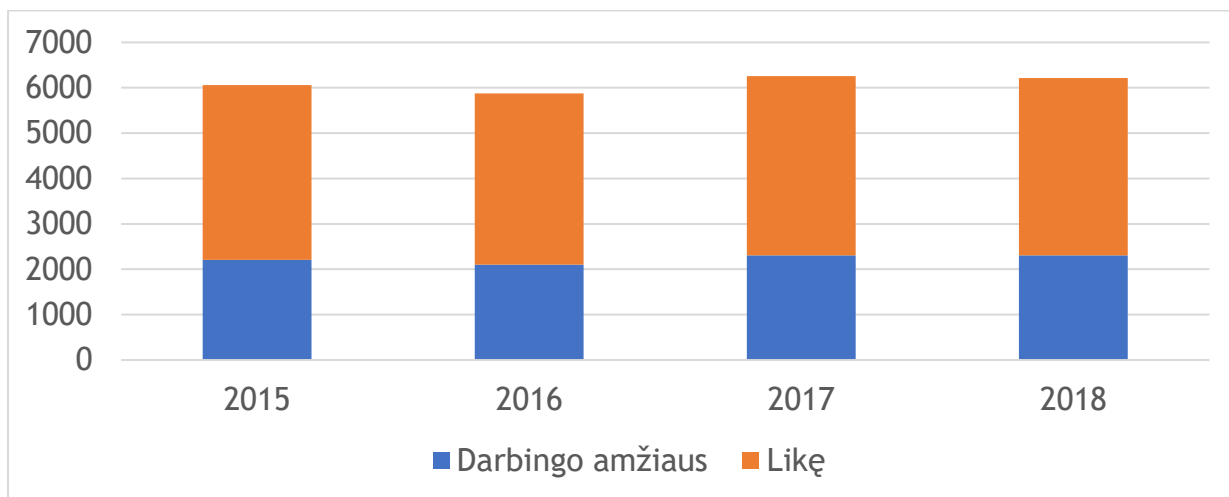
Pav. 1-19 Vidutinis gyventojų amžius Gardino srityje pagal lytį kaime, 2010-2019, metai

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis BY statistikos departamento duomenimis

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Tokios tendencijos lemia ne tik bendrą amžiaus augimą, tačiau ir augančią sergamumą, spec. poreikių dinamiką, socialinių bei sveikatos priežiūros paslaugų paklausos augimą.

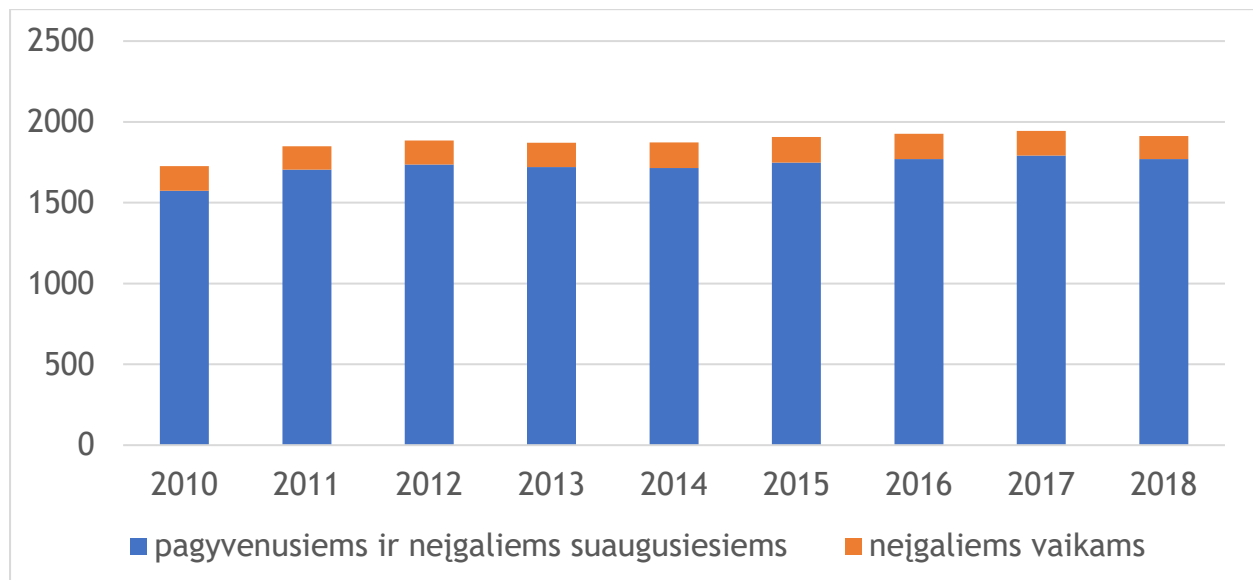
Analizuojant žemiau pateiktą informaciją apie neįgaliuosius asmenis Gardino srityje, galima daryti išvadą, jos neįgalumo problema taip pat ganėtinai ženkli, ypač didelis neįgaliųjų skaičius darbingo amžiaus asmenų tarpe, kuomet kasmet naujai užregistruojama daugiau kaip 2000 asmenų su pirmą kartą nustatyta negalia (žr. paveikslą žemiau).

Pav. 1-20 Asmenų, kuriems pirmą kartą užregistruotas neįgalumas, skaičius Gardino srityje, 2010-2019, metai

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis BY statistikos departamento duomenimis

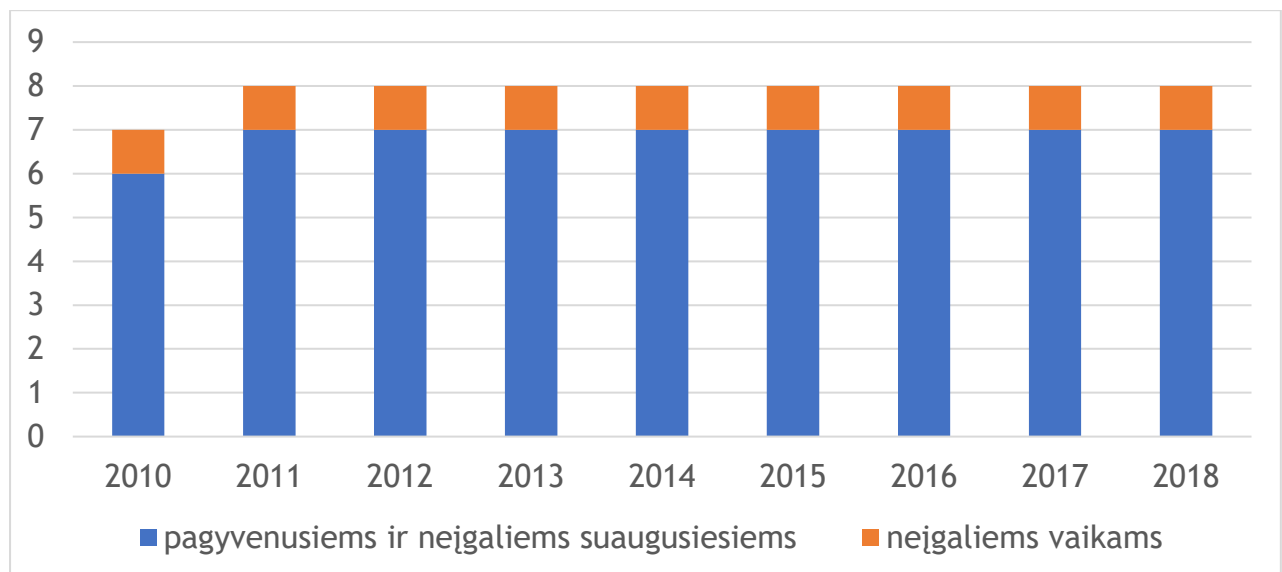
Siekiant nustatyti tikrąją socialinių paslaugų paklausą bei pasiūlą Gardino srityje, buvo atlikta socialinėmis paslaugomis besinaudojančių asmenų bei socialines paslaugas teikiančių įstaigų analizė. Remiantis gautais duomenimis pastebėta, jog tokiomis paslaugomis besinaudojančių asmenų skaičius per pastarąjį dešimtmetį išaugo nuo 1726 iki beveik 2000 (žr. paveikslą) ir šiuo metu stabilizavosi. Tikėtina, kad didelis gyventojų skaičius tokiose įstaigose koreliuoja su senstančia visuomene ar nepakankama nestacionarių paslaugų pasiūla, arba šių priežasčių kombinacija.

Pav. 1-21 Gyventojų skaičius internatuose Gardino srityje, 2010-2018, metai

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis BY statistikos departamento duomenimis

Toliau buvo nagrinėta socialines paslaugas teikiančių įstaigų (internatų) skaičiaus dinamika - žr. paveikslą žemiau.

Pav. 1-22 Internatų skaičius Gardino srityje, 2010-2018, metai

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis BY statistikos departamento duomenimis

Iš paveikslų skaičiaus pastebima, kad įstaigų skaičius nekinta. Galima daryti išvadą, kad tai yra pagrindinė priežastis dėl stabilizavusios socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus dinamikos.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

2. Druskininkų savivaldybės teikiamų socialinių paslaugų kokybės tyrimas

2.1. Metodologija

Pagal Sutarties Specifikaciją, reikalinga atlikti Druskininkų savivaldybės gyventojų anketinę apklausą savivaldybės teritorijoje teikiamų socialinių paslaugų kokybei įvertinti.

Tokios apklausos populiacija laikytini savivaldybės teritorijoje veikiančių socialines paslaugas teikiančių įstaigų paslaugų esami ir potencialūs gavėjai.

Remiantis LR Statistikos departamento duomenimis, nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje Druskininkų savivaldybėje buvo 19 122 asmenys.

Remiantis į tai yra apskaičiuojamas apklausos imties dydis. Pažymime, kad Strategijos pirkimo metu buvo pateiktas Pirkimo dokumentų patikslinimas atsakant į Tiekėjo klausimą, kad reprezentatyvios apklausos atlikti nereikia. Toks patikslinimas lemia Apklausos imties dydį.

Norint atlikti reprezentatyvią apklausą, imties dydis, su 95 proc. pasikliautiniu intervalu bei 10 proc. paklaida būtų lygus 97 respondentams. Tai reiškia, kad 97 apklausos respondentų atsakymai su 95 proc. garantija atspindėtų visų apklausos populiacijos atsakymus, o konkretaus atsakymo paklaida būtų 10 procentų. Pvz., jeigu 97 respondentų atsakymų vidurkio įvertis į klausimą „Įvertinkite bendrą socialinių paslaugų kokybės lygį Druskininkų savivaldybėje, kur 1 - itin prasta paslaugų kokybė, 10 - paslaugų kokybė puiki“ būtų lygus 8,7 tai reikštų, kad su 95 proc. garantija galima būtų teikti, jog Druskininkų sav. gyventojai socialinių paslaugų kokybę vertina tarp 7,8 ir 9,6.

Nepaisant to, kad nebuvo reikalavimo atlikti reprezentatyvią apklausą, atsižvelgiant į Strategijos kritinę svarbą, apklausa buvo vykdyta naudojant būtent 97 respondentų imties dydį.

Apklausa buvo vykdoma 2020 m. liepos pabaigoje - rugpjūčio pradžioje. Apklausa buvo vykdoma žodžiu Druskininkų savivaldybės teritorijoje. Respondentams buvo užduodami klausimai žodžiu, tyrėjui užpildant klausimyną. Taip pat galima teigti, kad išrinkti respondentai neturėjo tarpusavio kontaktų apklausos metu, todėl vienas kito nuomonei įtakos nedarė.

Klausimynas parengtas remiantis esamos situacijos tendencijomis. Pirmasis klausimyno klausimas yra atrankinis, siekiant atrinkti tik tuos apklausos

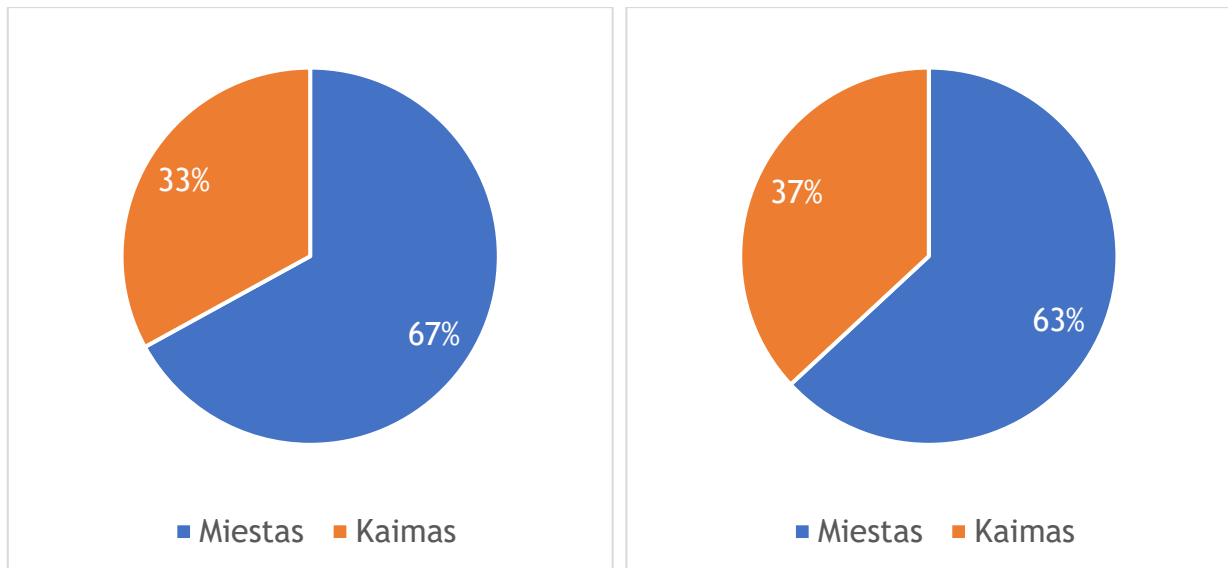
Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

respondentus, kurie yra Druskininkų savivaldybės gyventojai. Klausimynas suformuotas taip, kad privaloma atsakyti į visus anketos klausimus. Klausimynas sudarytas iš 11 uždaro tipo klausimų su atsakymo pasirinkimo galimybe. Paslaugų kokybės lygiui įvertinti buvo naudota Likert'o skalė, kuri apklausose dažnai naudojamos matuojant nuostatas ir nuomones, analizuojant respondentų pritarimą arba nepritarimą teiginiui (Canava ir kt., 2001).

Strategijos 1 priede pateikiamas apklausos klausimynas, toliau pateikiami apibendrinti apklausos rezultatai.

2.2. Tyrimo rezultatai

Vykdamas apklausą pirmiausia buvo vertinama respondentų demografija pagal gyvenamą vietovę. Nustatyta, kad 67 proc. respondentų gyvena mieste, likę - kaime (kaip tai apibrėžia LR Stat Gov). Tokia respondentų demografija koreliuoja su faktine Druskininkų savivaldybės demografija apklausos paklaidos ribose, todėl galima teigti, kad apklausos respondentų atsakymai atspindi apklausos populiacijos demografinę situaciją. Toliau pateikiami paveikslai atspindi apklausos (kairėje) ir faktinę (dešinėje) situaciją.

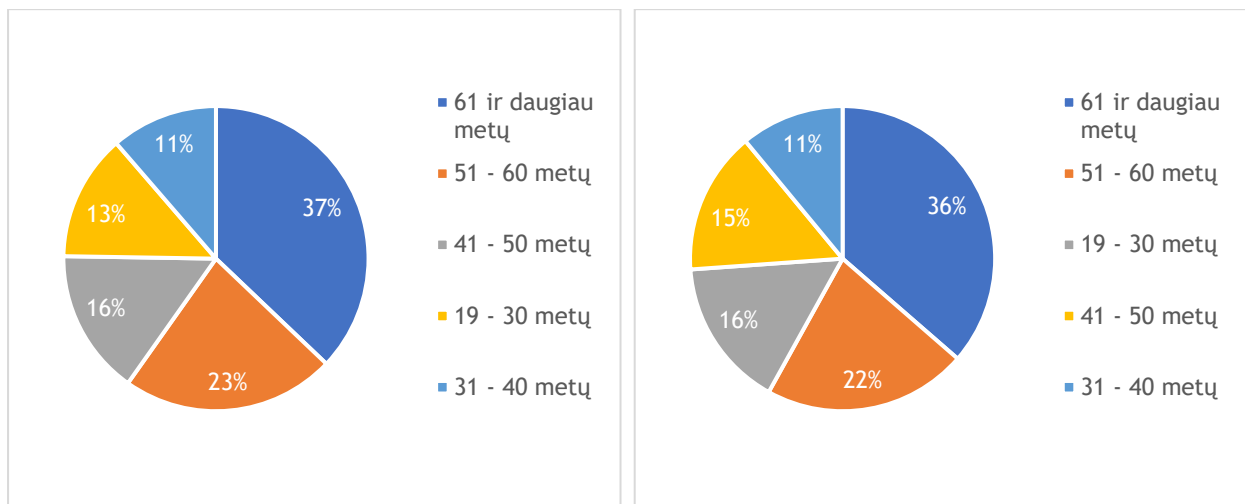

Pav. 2-1 Druskininkų sav. gyventojų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietovę - apklausos (kairėje) ir faktiniai (dešinėje) duomenys

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis apklausos ir LR Stat Gov duomenimis

Toliau nustatyta, kad didžiąją dalį (60 proc. bendrai) Druskininkų sav. gyventojų sudaro 61 ir daugiau metų ir 51 - 60 metų gyventojai, atitinkamai 37 proc. ir 23 proc. Tai itin svarbus faktas ruošiant socialinių paslaugų strategiją, nes parodo, kad daugiau nei trečdalis pilnamečių gyventojų jau yra pensinio amžiaus, o strategijos laikotarpio pabaigoje tokiais bus jau arti pusės savivaldybės gyventojų. Taip pat pastebėta, kad respondentų amžius koreliuoja su faktiniu Druskininkų savivaldybės gyventojų amžiumi apklausos paklaidos ribose, todėl galima teigti, kad apklausos respondentų atsakymai atspindi apklausos populiacijos amžiaus situaciją. Toliau pateikiami paveikslai atspindi apklausos (kairėje) ir faktinę (dešinėje) situaciją.

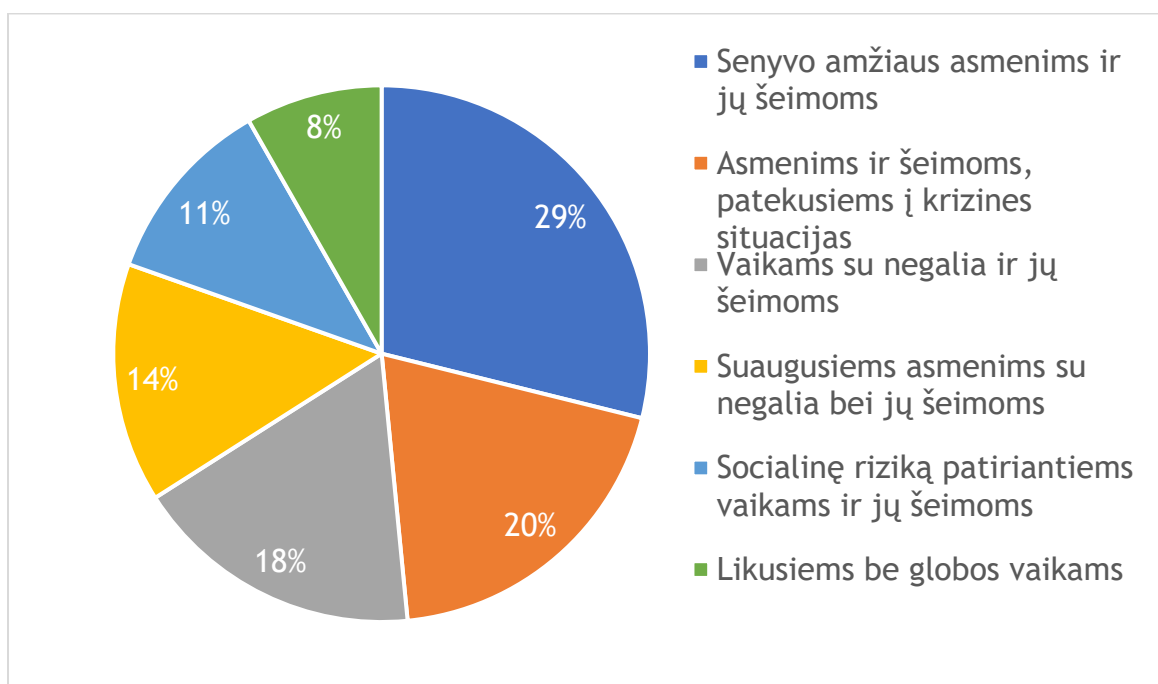
Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Pav. 2-2 Druskininkų sav. gyventojų pasiskirstymas pagal amžių - apklausos (kairėje) ir faktiniai (dešinėje) duomenys

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis apklausos ir LR Stat Gov duomenimis

Nustačius respondentų esmines demografines charakteristikas, respondentų buvo klausiama kokiai socialinei grupei labiausiai trūksta socialinių paslaugų. Iš apklausos duomenų matyti, kad didžiausias socialinių paslaugų trūkumas yra senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms - taip teigė 29 proc. visų respondentų. Tai tiesiogiai, apklausos paklaidos ribose, koreliuoja su Druskininkų sav. gyventojų amžiaus situacija, kur, kaip minėta, 61 ir daugiau metų gyventojai sudaro 36 proc. pilnamečių šios savivaldybės gyventojų. Toliau pateikiamas paveikslas detaliau atspindi socialinių paslaugų trūkumo pagal socialines grupes situaciją.

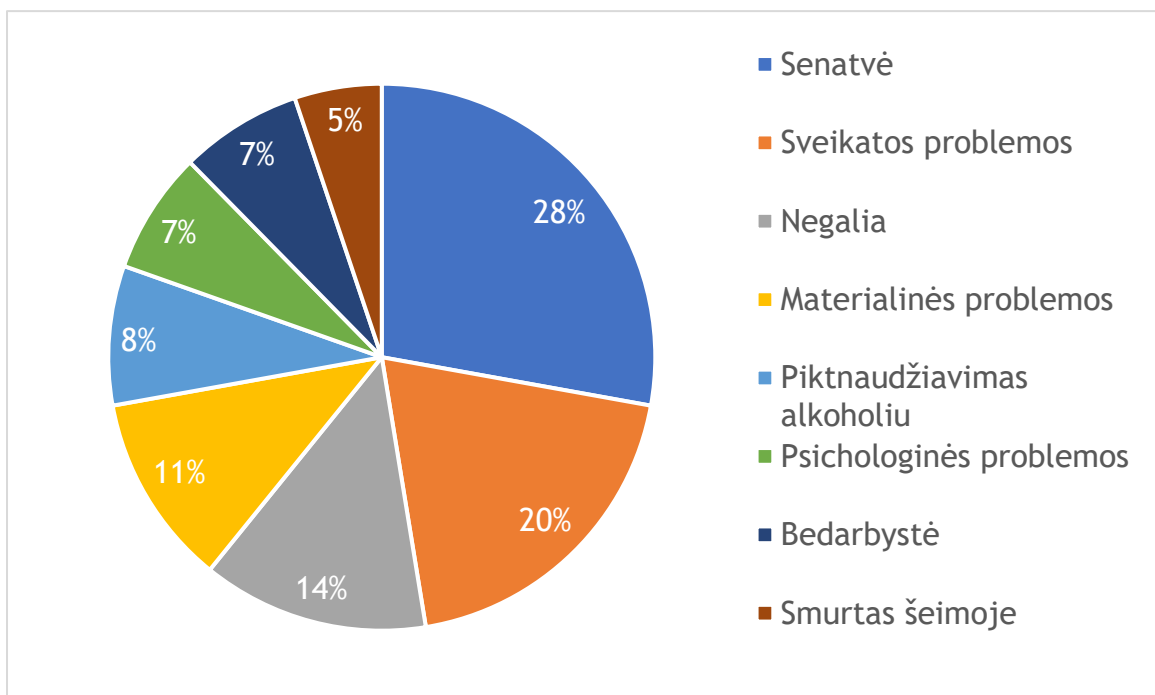

Pav. 2-3 Socialinių paslaugų trūkumas pagal socialines grupes Druskininkų sav.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis apklausos duomenimis

Analizuojant priežastis, lemiančias socialinių paslaugų poreikį Druskininkų sav. nustatyta, kad, anot respondentų didžiausią įtaką daro senatvė ir sveikatos problemos, atitinkamai po 28 ir 20 proc. respondentų atsakymų. Kadangi sveikatos problemų dažniau turi vyresnio amžiaus žmonės, galima teigti, jog suminis priežasčių įvertis (48 proc. respondentų atsakymų) tiesiogiai koreliuoja su Druskininkų sav. gyventojų amžiumi. Toliau pateiktas paveikslas atspindi socialinių paslaugų poreikį lemiančių priežasčių situaciją.

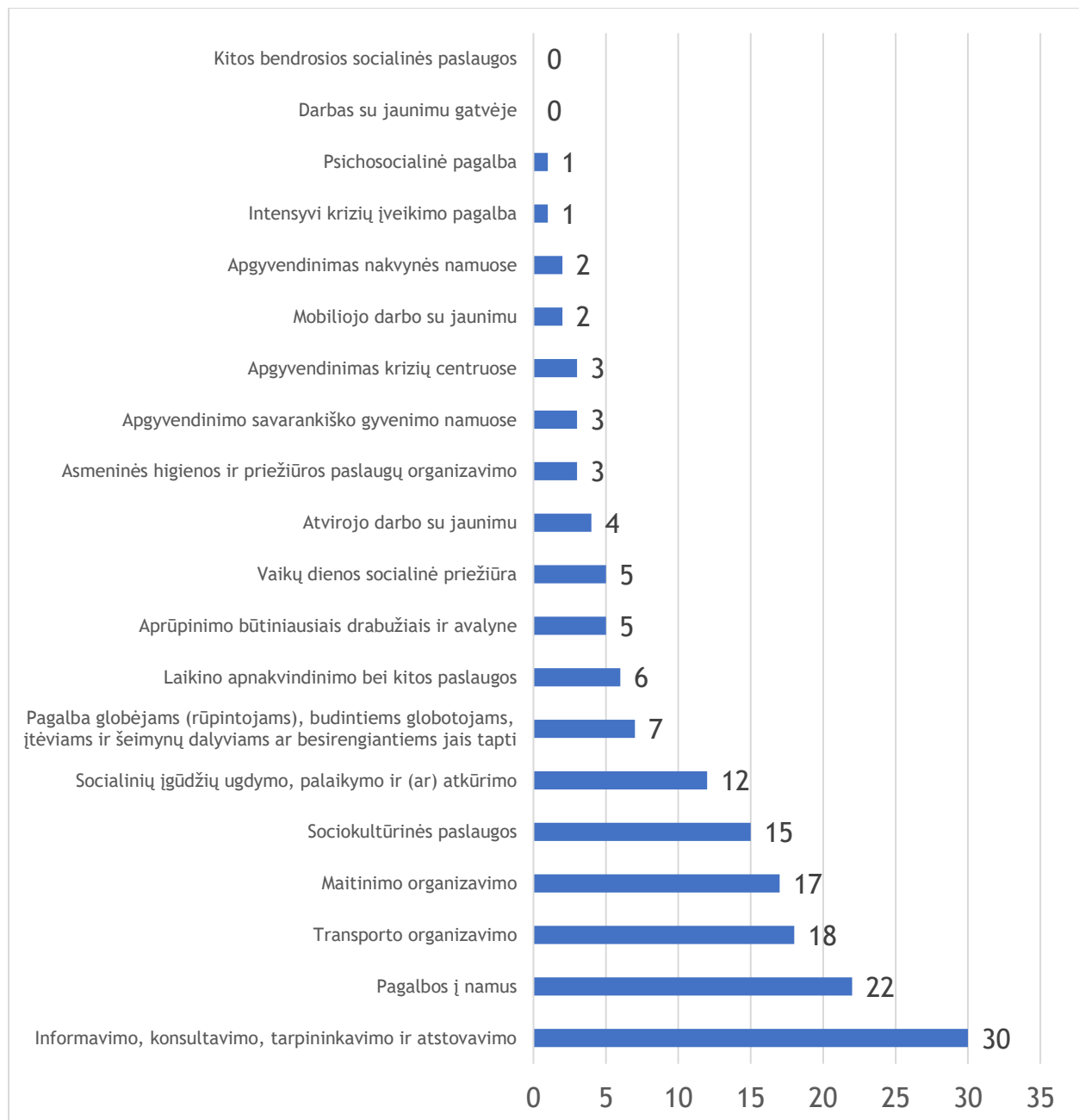
Pav. 2-4 Socialinių paslaugų teikimą lemiančios priežastys Druskininkų sav.

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis apklausos duomenimis

Papildomai pažymėtina, kad materialinės problemos bei bedarbystė yra taip pat tiesiogiai susijusios su Druskininkų sav. gyventojų amžiaus situacija - senjorų pajamos statistiškai visada yra mažesnės nei darbingo amžiaus žmonių, todėl materialinės problemos gali daryti nemenką įtaką socialinių paslaugų poreikiui, tuo tarpu bedarbystės įtaka yra gerokai mažesnė, nes didžiosios dalies gyventojų amžius jau nėra darbingas.

Toliau buvo analizuojama kokios konkrečiai paslaugos yra teikiamos Druskininkų sav. gyventojams. Pagal respondentų duomenis yra pastebima, kad šiuo metų gyventojams daugiausiai yra teikiamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, pagalbos į namus bei transporto organizavimo paslaugos. Toliau pateikiamas paveikslas atspindi gyventojų nuomonę apie socialinių paslaugų teikimo situaciją Druskininkų savivaldybėje.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

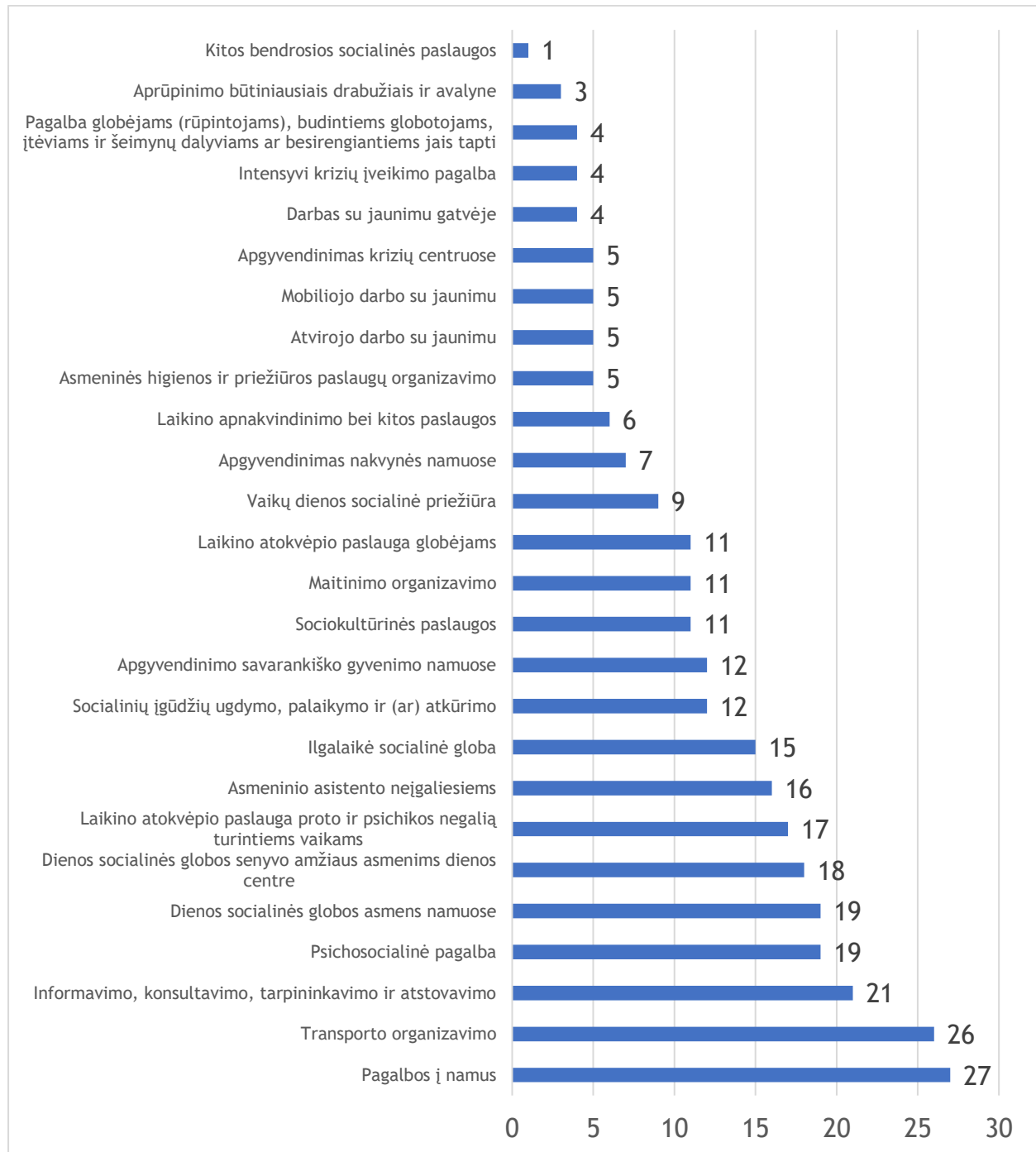
Pav. 2-5 Socialinės paslaugos, teikiamos Druskininkų sav., respondentų atsakymai

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis apklausos duomenimis

Įvertinus šiuo metu teikiamas paslaugas, buvo analizuota kokių konkrečių paslaugų stygius yra jaučiamas. Pažymėtina, jog nepaisant to, kad informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, pagalbos į namus bei transporto organizavimo paslaugos šiuo metu jau yra dažniausiai teikiamos, respondentai mano, jog būtent šių paslaugų stygius yra didžiausias. Taip pat, beveik tiek pat trūksta ir psichosocialinės pagalbos, dienos socialinės globos asmens namuose bei senyvo amžiaus asmenims dienos centre. Tokie apklausos rezultatai leidžia daryti išvadą, jog, anot respondentų, populiariausių socialinių paslaugų kiekis

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

ir/arba kokybė yra nepakankami, o papildomai reikalingos dienos socialinės globos paslaugos. Tai taip pat koreliuoja su gyventojų senėjimu Druskininkų savivaldybėje, kuriems dienos socialinė globa yra itin reikalinga. Detalią socialinių paslaugų lūkesčių situaciją atspindi toliau pateikiamas paveikslas.

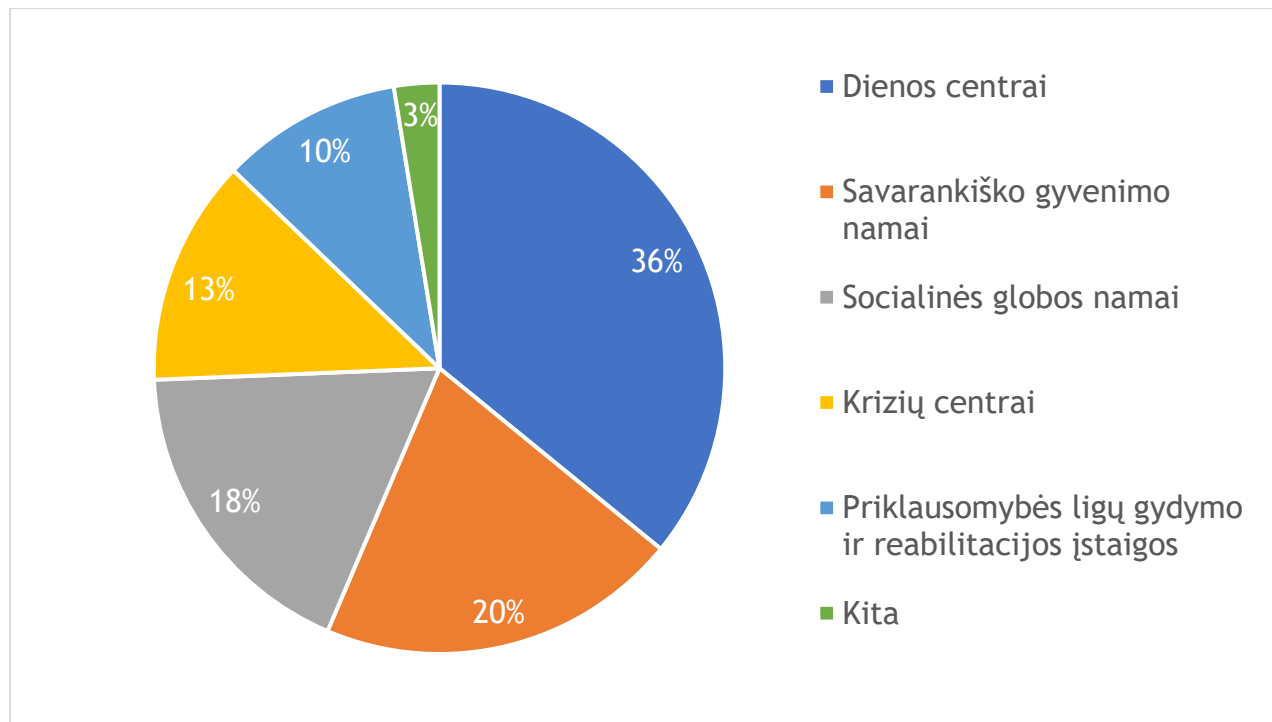
Pav. 2-6 Nepakankamos socialinės paslaugos Druskininkų sav., respondentų atsakymai

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis apklausos duomenimis

Analizuojant socialinių paslaugų trūkumą taip pat buvo respondentų klausama, kokių, jų manymu, socialines paslaugas teikiančių įstaigų reikėtų Druskininkų

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

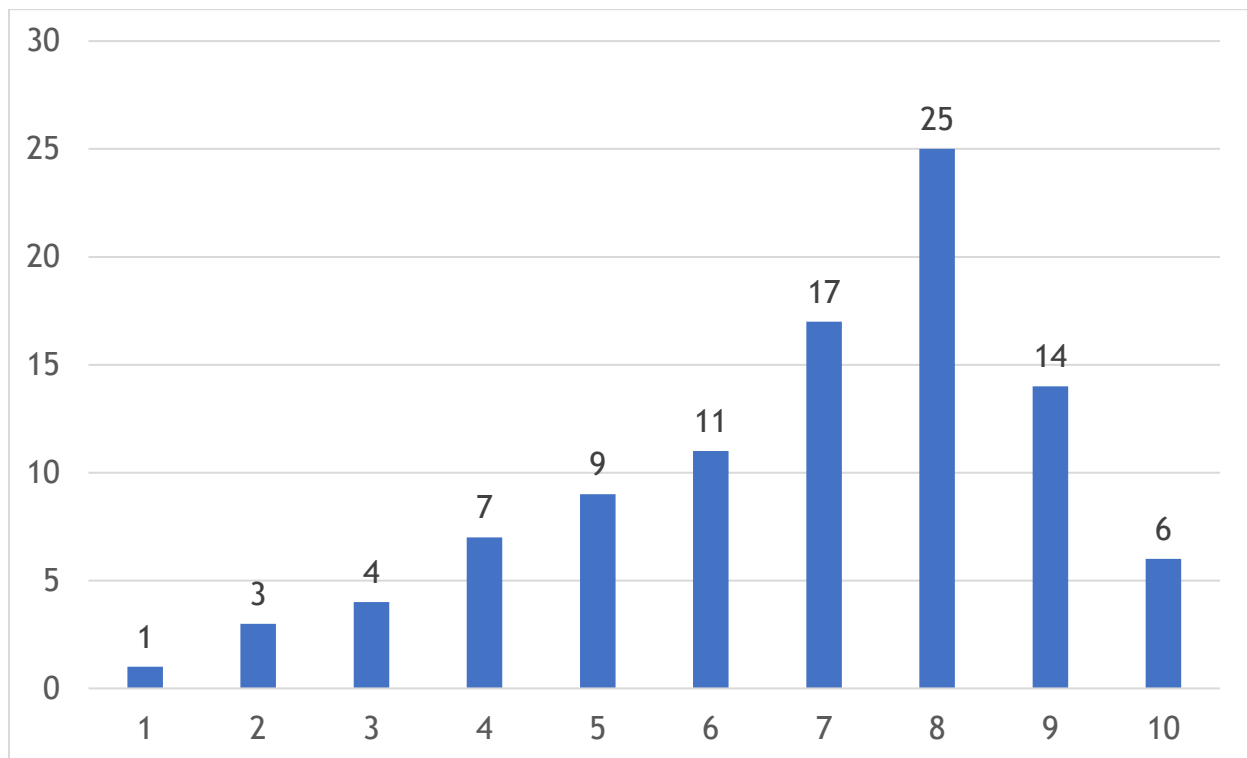
savivaldybėje. Gauti rezultatai rodo, jog gyventojų nuomone labiausiai reikalingi yra dienos centrai. Detalesnę situaciją atspindi toliau pateikiamas paveikslas.

Pav. 2-7 Socialinės paslaugas teikiančių įstaigų trūkumas Druskininkų sav., respondentų atsakymai

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis apklausos duomenimis

Įvertinus esamą socialinių paslaugų teikimo situaciją bei jų stygių, buvo klausama apie bendrą šių paslaugų teikimo kokybę. Gauti rezultatai rodo, kad didžioji dalis (45 iš 97) respondentų vertina paslaugų kokybę labai gerai - skyrė 8, 9 arba 10 balų. Vis dėlto svertinio vidurkio įvertis, parodantis paslaugų kokybės bendrą situaciją yra lygus 6,63 su 10 proc. paklaida. Tai rodo, kad bendras paslaugų kokybės lygis yra apie 7 iš 10 balų. Toks rezultatas tiesiogiai koreliuoja su trūkstamų socialinių paslaugų struktūros rezultatų situacija, kai respondentai nurodo, jog vis dar trūksta šiuo metu labiausiai populiarių paslaugų. Toliau pateikiamas paveikslas atspindi bendrą socialinių paslaugų kokybės lygio situaciją Druskininkų sav. respondentų vertinimu.

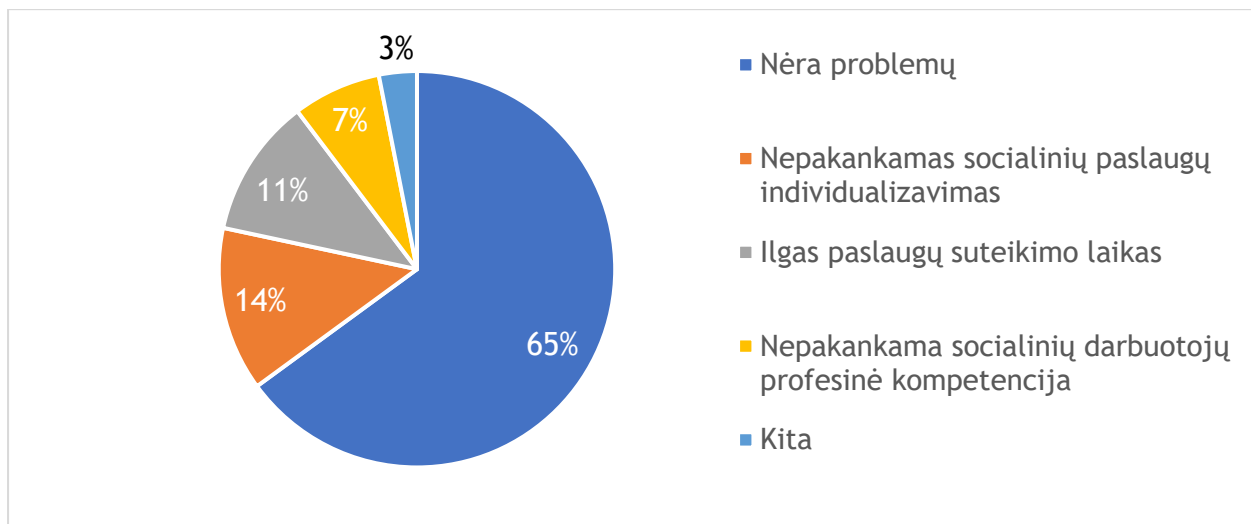

Pav. 2-8 Bendras socialinių paslaugų kokybės lygis Druskininkų sav., respondentų atsakymai (kur 1 - itin prasta paslaugų kokybė, 10 - paslaugų kokybė puiki)

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis apklausos duomenimis

Įvertinus bendrą paslaugų kokybės lygį, respondentų buvo prašoma identifikuoti problemas, susijusias su socialinių paslaugų teikimu Druskininkų savivaldybėje. 65 proc. visų respondentų nurodė, kad nėra problemų susijusių su socialinių paslaugų teikimu. Tai parodo tiesioginį ryšį tarp bendro paslaugų kokybės lygio įvertinio (parodančio neblogą paslaugų lygio vertinimą) ir problemų neidentifikavimo. Vis dėlto reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad kaip vienos iš reikšmingiausių problemų buvo įvardintos nepakankamas socialinių paslaugų individualizavimas (tai tiesiogiai siejasi su įvardintu dienos socialinės globos poreikiu) bei ilgas paslaugų suteikimo laikas (tiesioginė sąsaja su dabar populiariausių teikiamų paslaugų stygiaus įvardinimu bei tuo, kad 25 proc. respondentų bendrą paslaugų kokybės lygį vertina 5 balais iš 10 arba žemiau). Papildomai pažymėtina, kad nepakankama socialinių darbuotojų profesinė kompetencija gali būti taip pat tiesiogiai sietina su jaučiamu informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugų stygiu. Toliau pateikiamas paveikslas atspindi aukščiau įvardintą problemų vertinimą.

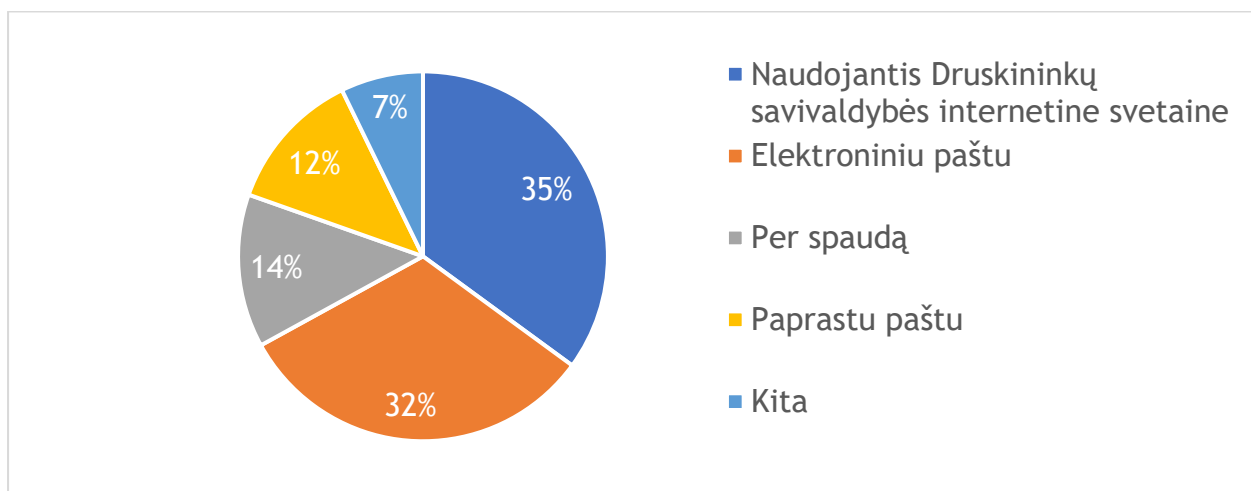
Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Pav. 2-9 Socialinių paslaugų teikimo problemos Druskininkų savivaldybėje

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis apklausos duomenimis

Įvertinus socialinių paslaugų struktūrą, trūkumus ir lygį, respondentų buvo klausama apie tai, kaip respondentai norėtų gauti informaciją apie socialines paslaugas bei jų teikimą. Gauti rezultatai parodo, kad didžioji dalis (67 proc. bendrai) norėtų apie paslaugas sužinoti elektroniniu būdu, t.y. naudojantis Druskininkų savivaldybės internetine svetaine (35 proc. respondentų) ir elektroniniu paštu (32 proc. respondentų). Elektroninis informacijos teikimo būdas greičiausiai yra pasirenkamas dėl informacijos perdavimo spartos, individualizavimo, konfidencialumo ir kitų aspektų (lyginant su spauda ar paštu). Taip pat elektroninio informacijos perdavimo būdo prioretizavimas gali būti sietinas ir su įvardintu socialinių paslaugų individualizavimo nepakankamu. Toliau pateiktas paveikslas atspindi bendrą informacijos apie socialines paslaugas gavimo situaciją Druskininkų sav.

Pav. 2-10 Informacijos apie socialines paslaugas gavimo prioritetai pagal respondentų atsakymus Druskininkų savivaldybėje

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Šaltinis: sudaryta autoriaus remiantis apklausos duomenimis

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

3. Socialinių paslaugų plėtros ir kokybės gerinimo galimybės Druskininkuose ir Gardine

3.1. Socialinių paslaugų plėtros ir kokybės gerinimo galimybės Druskininkų savivaldybėje

Remiantis atliktos analizės ir apklausos duomenimis, Druskininkų sav. socialinių paslaugų kokybės lygis yra vertinamas 7 iš 10 balų, todėl matomas potencialas paslaugų kokybės gerinimui. Taip pat yra aiškiai identifikuotas visuomenės senėjimas ir su tuo susijusių socialinių paslaugų stygius. Atsižvelgiant į tai, yra siūlomi toliau pateikiami sprendimai socialinių paslaugų kokybės gerinimui bei plėtrai.

Vienas iš būdų užtikrinti žmonėms jaukesnius namus ir ugdyti savarankiškumą yra steigti grupinio gyvenimo namus, kuriuose visą parą padedant darbuotojams gyvena iki 10 žmonių. Tokiuose namuose žmonės gyvena visiems įprastą gyvenimą, gamina maistą, tvarkosi buitį, lanko dienos užimtumo veiklas, socialinėse dirbtuvėse stengiasi įgyti arba atkurti darbinius įgūdžius, kai kurie dirba savarankiškai. Neįgalieji taip pat turi galimybę savarankiškai apsipirkti, o visos paslaugos jiems teikiamos ne izoliuotoje vietovėje, o tame pačiame mieste, miestelyje ar kaimelyje, kur kreipiasi ir kiti žmonės, neturintys negalios.

Grupinio gyvenimo namai kuriami arba nuperkant gyvenamąjį namą, arba jį pastatant mieste, miestelyje arba kaime. Neįgalieji organizacijos atkreipė dėmesį, kad proto ar psichikos bei judėjimo negalią turinčiam žmogui tokie pastatai nebūna pritaikyti - nėra keltuvų ar liftų, aukšti slenksčiai. Todėl turėtų būti vykdomas visiškasis pritaikymas neįgaliesiems.

Grupinio gyvenimo namų kūrimo vizija įvairi, kaip įvairūs ir žmonių poreikiai. Vieni žmonės yra linkę aktyviai bendrauti, būna prisirišę prie draugų, kuriuos susirado globos įstaigoje, todėl jiems labiau patinka gyventi šeimyninio tipo grupinio gyvenimo namuose. Kiti labiau mėgsta privatumą, todėl jiems labiau tinka asmeninę erdvę užtikrinantys kambariai, su perspektyva pasiruošti ateityje persikelti į apsaugotą būstą.

Kita galima alternatyva yra savarankiško gyvenimo namai. Savarankiško gyvenimo namuose dažniausiai yra skirti vieniši senyvo amžiaus žmonės arba žmonės su negalia, kurie gali gyventi ganėtinai savarankiškai, tačiau neturi savo būsto, bet jiems reikia tam tikrų paslaugų, kurios teikiamos iki 8 val. per dieną.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Už gyvenimą savarankiško gyvenimo namuose paprastai yra mokama, išskyrus atvejus, jeigu žmogus yra nepasiturintis.

Be jokios abejonės yra svarbi ir dienos centrų, tiek senyvo amžiaus žmonėms, tiek žmonėms su spec. poreikiais, veikla teikiant kompleksines socialines paslaugas (asmeninio asistento, informavimo, konsultavimo ir t.t.). Tikėtina, kad nemaža dalis plėtros ir kokybės gerinimo bus užtikrinta naudojant EQUASS kokybės vadybos principais bei metodika.

Atsižvelgiant į visą tai, Druskininkų savivaldybės socialinių paslaugų teikimo plėtros ir kokybės gerinimo kryptis neabejotinai turėtų sutapti su jau dabar patvirtinta vizija - užtikrinti, kad savivaldybės gyventojai, pagal jiems nustatytą socialinių paslaugų poreikį, laiku gautų kokybiškas, patrauklias savo inovatyvumu, prieinamumu ir atvirumu visuomenei socialines paslaugas.

Įgyvendinant šią viziją yra labai svarbi tarpinstitucinė sinergija bei bendradarbiavimas su nacionalinio lygmens valdžia. Todėl vizijos įgyvendinimui turėtų būti iškelti tokie uždaviniai:

- **Kompleksinių paslaugų prieinamumas pagal individualius poreikius.** Teikiant paslaugas turi būti visomis priemonėmis pereita nuo vienuodų socialinių paslaugų teikimo visiems, kuriems reikalinga parama, prie individualizuotų paslaugų, kurios būtų skirtos atliepti konkretaus žmogaus ir žmonių grupių poreikius. Visų kompleksinių paslaugų teikimas turėtų būti vykdomas atvejo vadybos principu, o pats paslaugų teikimas, jo kokybė nuolat ir sistemiškai matuojama kiekybiniais parametrais.
- **Socialinių paslaugų prieinamumo didinimas kooperacijos būdu.** Finansiniai ištekliai, atsižvelgiant į gyventojų lūkesčius, turėtų būti nukreipti socialinių paslaugų - apsaugoto būsto, savarankiško gyvenimo namų, krizių centrų, palydimųjų paslaugų, nakvynės namų, laikino apnakvindinimo įstaigų, šeimų socialinės priežiūros ir kitų paslaugų pagal gyventojų poreikius, plėtrai. Tuo pačiu, atsižvelgiant į sąlyginai mažą gyventojų skaičių Druskininkų savivaldybėje, bei siekiant didinti socialinių paslaugų prieinamumą, turėtų būti bendradarbiaujama su aplinkinėmis savivaldybėmis teikiant socialines paslaugas kooperacijos būdu.
- **Paslaugų kokybės didinimas.** Teikiant socialines paslaugas turėtų būti maksimaliai įmanomai skatinamas bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis, leidžiant asmeniui pasirinkti socialinės priežiūros paslaugų teikėją. Lygiagrečiai turėtų būti reguliariai ir

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

sistemiškai matuojamas bei vertinamas socialinių paslaugų poveikis asmens gyvenimo kokybei.

- **Individualaus gyvenimo skatinimas.** Atsižvelgiant į siekį individualizuoti socialinių paslaugų poreikius bei į tai, kad kiekvieno žmogaus prioritetas kiek įmanoma savarankiškiau ir ilgiau gyventi savo namuose, turi būti maksimaliai didinamas globos ir slaugos priežiūros paslaugų teikimas namuose, didinant paslaugų namuose spektrą.
- **Pagalba šeimoms, auginančioms neįgalius vaikus.** Šeimoms, kuriose auga negalia turintis vaikas arba raidos sutrikimų, specialiųjų poreikių turintis vaikas, turi būti pasiūlyta visapusiška kompleksinė individuali pagalba, kad šeima galėtų tinkamai rūpintis vaiku ir jo poreikiais, gebėtų efektyviau derinti šeimą ir darbinę veiklą, aktyviai dalyvautų visuomeniniame gyvenime. Reikalingos ankstyvosios reabilitacijos, pavėžėjimo, laikino atokvėpio, atvejo vadybos (koordinavimo), psichologo, ugdymo, socialinės integracijos, slaugos, dienos užimtumo, dienos globos ir kt. paslaugos turi būti teikiamos „vieno langelio“ principu. Papildomai turėtų būti ieškoma dialogo su darbdaviais dėl lankstesnių darbo sąlygų tėvams, įtėviams, globėjams (rūpintojams), auginantiems neįgalius vaikus.
- **Geresnių darbo sąlygų sudarymas, kvalifikacijos kėlimas, darbo užmokesčio didinimas.** Prisidedant nacionalinio lygmens institucijoms turi būti siekiama, kad toms socialinėms paslaugoms, kurių poreikis yra didžiausias (o tuo pačiu ir didžiausias socialinių darbuotojų skaičiaus trūkumas), būtų sudarytos papildomos finansinės paskatos atvykti ar pasilikti dirbti socialiniams darbuotojams, taip užtikrinant teikiamas reikalingiausias socialines paslaugas gyventojams. Lygiagrečiai turi būti sudarytos galimybės darbuotojams tobulėti ir nuolat kelti profesinę kvalifikaciją, gauti reikalingus sisteminius ir kokybiškus mokymus.

Be šių esminių plėtros kryptių reikalinga nepamiršti gerinti ir sisteminio komunikacijos gerinimo (tobulinant internetinę savivaldybės administracijos svetainę ir kitus aktualiausius komunikacijos kanalus).

3.2. Socialinių paslaugų plėtros ir kokybės gerinimo galimybės Gardino regione

Pagrindinis socialinių paslaugų tikslas Gardino srityje yra suteikti gyventojams prieinamas ir aukštos kokybės socialines paslaugas.

Tarp socialinės apsaugos politikos prioritetų yra pažeidžiamiausių gyventojų grupių (neįgaliųjų, pagyvenusių žmonių, daugiavaikių šeimų ir kitų kategorijų piliečių) socialinių poreikių tenkinimas.

Ilgalaikės socialinės paramos sritys bus: socialinių paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas, socialinių paslaugų paklausos ir realių poreikių subalansavimas, sąlygų neįgaliesiems dalyvauti visose gyvenimo srityse, įskaitant profesinį perkvalifikavimą, sukūrimas ir lanksčių bei nestandartinių užimtumo formų kūrimas.

Socialinės apsaugos sistema gali būti perorientuota nuo socialinės paramos prie žmonių su negalia pritaikymo ir integracijos į visuomenę, įgyvendinant priemones, skatinančias jų užimtumą, atsižvelgiant į sveikatos praradimo laipsnį, įtraukaus švietimo ir aplinkos plėtrą.

Pagrindinės priemonės pažeidžiamų piliečių kategorijų socialinei apsaugai stiprinti yra šios:

- socialinės infrastruktūros plėtra remiantis viešojo ir privataus sektorių partneryste;
- naujų socialinių paslaugų rūšių, įskaitant ir pagyvenusiems žmonėms bei neįgaliesiems, įvedimas (socialinė globa, apgyvendinimo paslaugos, socialinio atokvėpio paslaugos ir kt.);
- veiksmingos socialinės pagalbos teikimas piliečiams, kuriems to reikia, kartu įgyvendinant priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią darbingų piliečių priklausomam elgesiui;
- socialinių paslaugų kokybės gerinimas socialinių paslaugų įstaigose taikant socialinių paslaugų kokybės standartus;
- psichosocialinės pagalbos įvairioms gyventojų grupėms plėtojimas.
- įvesti ligoninę pakeičiančių socialinių paslaugų rūšis, kurios būtų priimtinausios socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms ir ekonomiškiausios.

Be šių svarbių vystymosi sričių, reikia nepamiršti didinti supratimo apie teikiamas paslaugas lygį kuriant interneto svetaines centrams ir internatams.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Kalbant apie pagyvenusius žmones ir specialiųjų poreikių turinčius žmones, socialinių paslaugų plėtra ir jų kokybės gerinimo kryptis gali būti orientuota į EQUASS principus ir standartus ar kitus socialinių paslaugų teikimo kokybės standartus, pavyzdžiui pagal praktinę Druskininkų savivaldybės patirtį.

Pagyvenusių žmonių socialinių paslaugų kokybės standartai gali būti išplėsti teikiant įvairias priežiūros paslaugas, papildomą priežiūrą namuose, psichosocialinę paramą, teikiant tinkamas technines priemones, leidžiančias vyresnio amžiaus žmonėms išlaikyti savarankiškumą, plečiant teikiamą informaciją apie centrų paslaugas, stebint teikiamų paslaugų kokybę, didinant asmenines kompetencijas socialiniams darbuotojams bei ugdant emocinį intelektą, gerinant priežiūros paslaugų planavimą.

4. Bendradarbiavimo tarp Druskininkų savivaldybės ir Gardino regiono galimybės socialinių paslaugų teikimo srityje

4.1. Bendradarbiavimas teikiant socialines paslaugas

Viena iš socialinės srities vystymo priemonių bus skatinti įvairių formų investicijų pritraukimą, įskaitant valstybinius užsakymus.

Išplėtus tarpvalstybines socialinių paslaugų teikimo galimybes per NVO Lietuvoje ir Baltarusijoje pagerėtų socialinių paslaugų kokybę.

Druskininkų savivaldybės ir Gardino miesto vykdomojo komiteto bendradarbiavimas teikiant socialines paslaugas galėtų būti išreikštas kuriant dialogo platformą tarpvalstybinei socialinių institucijų ir NVO sąveikai. Dialogo platforma suvokiama kaip „minkštoji“ priemonė, kurios forma galėtų būtų nuolat veikianti bendra dviejų šalių tarpinstitucinė grupė, nagrinėjanti socialinių paslaugų teikimą, vystymą, plėtrą, apsikeitimą gerąja praktika profesiniame lygmenyje, inicijuojanti bendrus tarpvalstybinius projektus, koordinuojanti jų vykdymą ir pan. Siekiant pagerinti socialinių paslaugų gyventojams sistemos efektyvumą, esant poreikiui, į šią platformą galėtų būti pritrauktos ir nevyriausybinės organizacijos.

4.2. Bendradarbiavimas specialistų tobulinimosi srityje

Bendradarbiavimas specialistų tobulinimosi srityje yra galimas dviem aspektais:

- Bendradarbiavimas keliant profesinius įgūdžius ir kvalifikaciją. Čia itin svarbi yra Druskininkų savivaldybės Socialinių paslaugų centro turimas EQUASS sertifikatas, kadangi šio socialinių paslaugų kokybės sertifikato vienas iš principų yra nuolatinis profesinis tobulėjimas. Todėl šiuo aspektu savivaldybės galėtų bendradarbiauti apsikeičiant gerąja EQUASS principų diegimo patirtimi bei tolimesniu kvalifikacijos kėlimo stebėsenos bendrų veiksmų plano parengimu.
- Bendradarbiavimas siekiant pagerinti profesines kompetencijas, diegti novatorišką požiūrį į esamų socialinių paslaugų teikimą, pakeisti socialinių paslaugų kokybę tarpvalstybinio bendradarbiavimo kontekste aukščiau įvardintos dialogo platformos rėmuose.

4.3. Bendradarbiavimas rengiant naujus projektus

Abipusiai naudingas bendradarbiavimas rengiant ir įgyvendinant tarpvalstybinį projektą turėjo teigiamos įtakos gerinant socialiai pažeidžiamų gyventojų padėtį

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Gardine ir Druskininkuose, o socialinio darbo specialistai turėjo galimybę tobulinti savo profesines kompetencijas pasinaudojant Latvijos, Lietuvos ir Baltarusijos bendradarbiavimo per sieną programa.

Bendradarbiavimas rengiant naujus projektus būtų galimas aukščiau įvardintose srityse, tačiau tam reikalingas nemenkas Europos Sąjungos ir/arba valstybių finansavimas. Todėl bendradarbiavimas rengiant naujus projektus turėtų būti svarstytinas naujame, 2021-2027 metų finansavimo periode pagal tuo metu galiosiančias finansavimo priemones ir kvietimus.

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Ši strategija yra parengta įgyvendinant projektą Nr. ENI-LLB-1-241 „**Socialinės priežiūros paslaugų prieinamumo gerinimas abipus sienos**“

Sveikatos g. 30 patalpose įrengtas Druskininkų savivaldybės socialinių paslaugų centro neįgaliųjų dienos centras, skirtas asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims.

Projekto Nr. ENI-LLB-1-241 „Socialinės priežiūros paslaugų prieinamumo gerinimas abipus sienos“ įgyvendinimo metu Druskininkuose atliktas patalpų Sveikatos g. 30 remontas, įsigyta reikalinga įranga. Čia įrengta daugiafunkcinė salė, skirta dienos centro lankytojų grupinės veiklos ir fizinio aktyvumo užsiėmimams, įkurtos poilsiui ir bendravimui skirtos erdvės, mini virtuvėlė, darbuotojų kabinetas, pagalbinės patalpos ir WC patalpos pritaikytos asmenims su negalia. Šalia pastato, lauke, įrengta poilsiui, stalo žaidimų ir treniruoklių bei sūpynių neįgaliesiems ir senyvo amžiaus asmenims aikštelė.

Centras yra skirtas teikti socialinės priežiūros paslaugas dienos metu: čia įvairaus amžiaus neįgalieji galės praleisti savo dieną, pagal poreikį užsiimti mėgstama veikla, bendrauti ar dalyvauti fizinio aktyvumo užsiėmimuose. Tokiu būdu jų artimieji galės dirbti, mokytis ar tiesiog atsikvėpti ir pailsėti nuo sudėtingos kasdieninės šeimos nario priežiūros.

Centre sudaryta galimybė gauti maitinimą, fizioterapijos, kineziterapijos ar ergoterapijos procedūras. Neįgaliųjų judėjimą centre palengvins tam įsigyti neįgaliųjų vežimėliai, vaikštytės, specialus keltuvas ir kitos įvairios priemonės. Negalintys dalyvauti veiklose centro lankytojai galės pailsėti daugiafunkcinėse lovose. Laisvalaikis, užsiėmimai vyks ir lauko erdvėje, kur įrengta neįgaliesiems pritaikyta lauko žaidimų aikštelė.

Paslaugų teikimas centre dalinai priklauso nuo COVID-19 situacijos.

Projektas skirtas socialinės priežiūros paslaugų infrastruktūros gerinimui, mažinant senyvo amžiaus ir neįgaliųjų socialinę atskirtį bei pagerinant socialinės priežiūros paslaugų prieinamumą senyvo amžiaus asmenims, neįgaliesiems bei jų šeimoms.

Bendra projekto vertė – 313 257,69 Eur.

Projekto finansavimo šaltiniai: Europos Sąjungos lėšos – 281 931,92 Eur, Partnerių lėšos – 31325,77 Eur

Įgyvendinimo laikotarpis: 2019-04-25 - 2021-01-24

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Priedai

Priedas Nr. 1

Apklausos klausimynas

Gerb. respondente,

Druskininkų savivaldybės administracijos užsakymu rengiame Druskininkų savivaldybės ir Gardino regiono socialinių paslaugų plėtros strategiją 2020-2025 metams.

Jos metu yra atliekamas tyrimas, kuriuo siekiama teikiamų socialinių paslaugų kokybę bei poreikį.

Vykdam tyrimą apklausos žodžiu būdu yra apklausiami Druskininkų savivaldybės gyventojai, besinaudojantys socialinėmis paslaugomis.

Apklausa yra anoniminė ir bus naudojama tik tyrimo tikslui pasiekti.

Dėkojame už pateiktus atsakymus.

1. Ar esate Druskininkų savivaldybės gyventojas?

Taip

Ne (*Apklauso pabaiga*)

2. Jūsų gyvenamoji vieta:

Miestas

Kaimas

3. Jūsų amžius:

19 - 30 metų

31 - 40 metų

41 - 50 metų

51 - 60 metų

61 ir daugiau metų

4. Jūsų nuomone, kokiai socialinei grupei labiausiai trūksta socialinių paslaugų?

Suaugusiems asmenims su negalia bei jų šeimoms

Socialinę riziką patiriantiems vaikams ir jų šeimoms

Likusiems be globos vaikams

Senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms

Asmenims ir šeimoms, patekusiems į krizines situacijas

Vaikams su negalia ir jų šeimoms

5. Jūsų nuomone, kad labiausiai lemia socialinių paslaugų poreikį Druskininkų savivaldybėje?

Smurtas šeimoje

Bedarbystė

Psichologinės problemos

- Materialinės problemos
- Piktnaudžiavimas alkoholiu
- Sveikatos problemos
- Negalia
- Senatvė

6. Kokios socialinės paslaugos jums ir/arba jūsų artimiesiems buvo teikiamos?

- Informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo
- Sociokultūrinės paslaugos
- Transporto organizavimo
- Maitinimo organizavimo
- Aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne
- Asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimo
- Atvirojo darbo su jaunimu
- Mobiliojo darbo su jaunimu
- Darbas su jaunimu gatvėje
- Kitos bendrosios socialinės paslaugos
- Pagalbos į namus
- Socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo
- Apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose
- Laikino apnakvindinimo bei kitos paslaugos
- Intensyvi krizių įveikimo pagalba
- Psichosocialinė pagalba
- Apgyvendinimas nakvynės namuose
- Apgyvendinimas krizių centruose

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems
globotojams, tėvams ir šeimynų dalyviams ar
besirengiantiems jais tapti

Vaikų dienos socialinė priežiūra

7. Kokių socialinių paslaugų jums ir/arba jūsų artimiesiems trūksta?

Informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir
atstovavimo

Sociokultūrinės paslaugos

Transporto organizavimo

Maitinimo organizavimo

Aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne

Asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų
organizavimo

Atvirojo darbo su jaunimu

Mobiliojo darbo su jaunimu

Darbas su jaunimu gatvėje

Kitos bendrosios socialinės paslaugos

Pagalbos į namus

Socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo

Apgyvandinimo savarankiško gyvenimo namuose

Laikino apnakvindinimo bei kitos paslaugos

Intensyvi krizių įveikimo pagalba

Psichosocialinė pagalba

Apgyvandinimas nakvynės namuose

Apgyvandinimas krizių centruose

Pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, tėviams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti

Vaikų dienos socialinė priežiūra

Dienos socialinės globos asmens namuose

Dienos socialinės globos senyvo amžiaus asmenims dienos centre

Asmeninio asistento neįgaliesiems

Laikino atokvėpio paslauga proto ir psichikos negalia turintiems vaikams

Laikino atokvėpio paslauga globėjams

Ilgalaikė socialinė globa

8. Kokių socialines paslaugas teikiančių įstaigų reikėtų Druskininkų savivaldybėje?

Savarankiško gyvenimo namai

Krizių centrai

Dienos centrai

Socialinės globos namai

Priklausomybės ligų gydymo ir reabilitacijos įstaigos

Kita

9. Įvertinkite bendrą socialinių paslaugų kokybės lygį Druskininkų savivaldybėje, kur 1 - itin prasta paslaugų kokybė, 10 - paslaugų kokybė puiki.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

10. Su kokiomis socialinių paslaugų teikimo problemomis Druskininkų savivaldybėje susiduriate?

Ilgas paslaugų suteikimo laikas

Šią strategiją iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik strategijos rengėjai ir jokiais aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis dokumentas atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Nepakankama socialinių darbuotojų profesinė kompetencija

Nepakankamas socialinių paslaugų individualizavimas

Nėra problemų

Kita

11. Kaip labiausiai norėtumėte gauti informaciją apie socialines paslaugas bei jų teikimą?

Naudojantis Druskininkų savivaldybės internetine svetaine

Per spaudą

Elektroniniu paštu

Paprastu paštu

Kita